

ปัญหาและอุปสรรคการคุมประพฤติ

เกี่ยวกับปัญหาการคุมประพฤติ ผู้วิจัยเป็นพนักงานคุมประพฤติโดยตรง ได้ใช้หลักการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant observation) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งศึกษาผลการวิจัย เอกสารต่างๆ และจากการสัมภาษณ์หัวหน้าสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุบลราชธานี รวมทั้งใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้ถูกคุมประพฤติเฉพาะราย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและถูกต้องเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคการคุมประพฤติที่ประสบอยู่ในขณะนี้ การคุมประพฤติผู้ใหญ่เป็นหน่วยงานที่ค่อนข้างใหม่สำหรับประเทศไทย โดยเริ่มเปิดดำเนินการเมื่อปี 2522 ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานคุมประพฤติผู้ใหญ่โดยตรงจึงมีไม่มากนัก พอจะสรุปปัญหา และอุปสรรคในการคุมประพฤติผู้ใหญ่ที่พนักงานคุมประพฤติประสบอยู่ออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. ปัญหาที่เกิดจากผู้ถูกคุมประพฤติ
2. ปัญหาที่เกิดจากสำนักงาน

1) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากผู้ถูกคุมประพฤติ

จากหลักการคุมประพฤติที่ต้องการแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดีในอนาคต และช่วยเหลือผู้กระทำความผิดให้เรียนรู้ถึงการดำเนินชีวิตในชุมชน แต่มีข้อว่าการคุมประพฤติจะใช้กับทุกคดีเมื่อศาลตัดสินในคดีนั้นๆ แล้วกำหนดเงื่อนไขผู้ถูกคุมประพฤติปรากฏว่า ในการคุมประพฤติผู้ใหญ่มีผู้กระทำความผิดเงื่อนไขจำนวนดังนี้ ตามตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ผลการคุมประพฤติของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุบลราชธานี

ภาค 3 / สำนักงาน	ผลการคุมเสร็จไปได้ด้วยดี			ที่ผิดเงื่อนไข			
	ตามเงื่อนไข	โดยคำสั่งศาล	รวม	ผิดเงื่อนไข	จากคุก	หมายจับ	รวม
อุบลราชธานี	5,478	139	5,626	146	243	503	892
นครราชสีมา	750	25	775	132	71	42	245
สุรินทร์	188	14	202	8	7	16	31
บุรีรัมย์	216	18	234	14	50	59	123
ศรีสะเกษ	67	5	72	5	1	26	32
รวม	6,708	201	6,909	305	372	646	1,323

ที่มา : กองวิชาการและแผนงาน กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม 12 พฤศจิกายน 2535

เอกสาร (อัดสำเนา)

จากตารางที่ 18 จะพบว่าผลการคุมประพฤติของสำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดอุบลราชธานี ประสบผลสำเร็จในการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดจำนวน 5,626 ราย และไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากการกระทำผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติจำนวน 892 ราย ซึ่งจากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า ปัญหาหลักที่ทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติกระทำผิดเงื่อนไข คือ ปัญหาากจน ความไม่รู้หนังสือ ที่อยู่ห่างสำนักงาน การบิดบังข้อเท็จจริง ดังต่อไปนี้

1.1 ปัญหายากจน

ความยากจนมีอยู่ในทุกประเทศ และปฏิบัติการของสังคมต่อความยากจนก็ขึ้นอยู่กับเวลา และสถานที่ในอดีตถือว่าความยากจนเป็นความดีอย่างหนึ่งเห็นได้จากปรัชญาในศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ปัจจุบันยังมีคนเชื่อ เช่นนั้นจึงถือว่าการให้ทานแก่คนจน เป็นคุณงามความดียิ่งกว่านั้น กล่าวโดยสรุปคนจนก็คือที่พึ่งพาอาศัยคนอื่นจะต้องมีคนคอยให้ความช่วยเหลืออุปการะ (Marshall B. Clinard, 1968 : 162) ความยากจนทำให้บิดามารดาต้องชวนช่วยในการทำมาหากิน ประกอบอาชีพไม่มีเวลาที่จะให้การอบรมสั่งสอนลูก ไม่มีเวลาเพียงพอในการสอดส่องดูแลความประพฤติไม่มีโอกาสที่จะได้แสดงความเอ็นดูรักใคร่ หรือความสนิทสนมกันเท่าที่ควร นอกจากนี้ความยากจนยังเป็นเครื่องบีบบังคับให้เกิดฟุ้งซ่านหากไม่สามารถยับยั้งซึ่งใจได้ หรือมีปัจจัยที่ดีมาคอยยึดเหนี่ยวซึ่งจิตใจได้ก็อาจหันเหไปในทางที่ผิดได้ง่าย (ชาย เสรีกุล, 2517 : 93) ความยากจนนั้นมนุษย์ทุกคนมีปัญหาด้วยกันทุกคน เบาบ้าง หนักบ้าง ย่อมขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลเหล่านั้น ผู้ถูกคุมความประพฤติก็เช่นกันปัญหาเรื่องความยากจนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการกระทำผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ เนื่องจากความรับผิดชอบต่อครอบครัวจึงต้องออกไปรับจ้างทำงานที่ถิ่นอื่น เพื่อหารายได้เพิ่มพูน

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ถูกคุมความประพฤติมีปัญหายากจนบางคน คือ นายเทวี (นามสมมติ) ชื่อเล่น "ตุ้" ผู้ถูกคุมความประพฤติ อายุ 41 ปี เกิดวันที่ - - 2495 ที่กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันนายเทวี พักอาศัยอยู่กับภรรยาและบุตรรวม 3 คน ที่บ้านนิคมผัง 2 ตำบลโพรงงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

เกี่ยวกับสภาพภาพสมรส ปัจจุบันนายเทวีอยู่กินฉันสามีภรรยาด้วยกัน อายุ 31 ปี มีบุตรด้วยกัน 3 คน ความสัมพันธ์ระหว่างนายเทวีและภรรยามีปัญหาขัดแย้งบ้างเป็นครั้งคราว แต่ยังไม่รักใคร่กันปกติ ฐานะเศรษฐกิจทางครอบครัวค่อนข้างยากจน และที่อยู่อาศัยปัจจุบันเป็นที่อยู่อาศัยชุมชนที่ทางราชการจัดสรรให้กับประชาชนที่มีฐานะยากจนอยู่อาศัย

จากประวัติครอบครัว นายเทวี เป็นบุตรคนที่ 4 ในจำนวนบุตรทั้งหมด 7 คน ของนายจิตร บุญสม กับนางสง่า บุญสม ปัจจุบันบิดามารดาได้เสียชีวิตหมด ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกคุมความประพฤติกับญาติพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันค่อนข้างห่างเหิน เนื่องจากผู้ถูกคุมความประพฤติได้มาอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานีเป็นระยะเวลานาน ไม่ปรากฏว่าสมาชิกภายในครอบครัวเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ

เกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ ผู้ถูกคุมประพฤติเรียนหนังสือจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากโรงเรียนวัดเบญจมบพิตร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร สาเหตุที่เรียนหนังสือไม่จบชั้นประถมศึกษาเนื่องจาก เกเร ไม่ชอบเรียนหนังสือที่โรงเรียนประจำ ปัจจุบันผู้ถูกคุมประพฤติประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ไม่ได้ประกอบอาชีพอะไรเป็นกิจจะลักษณะ เนื่องจากไม่มีที่นาทำกิน เป็นของตัวเอง รายได้จากการประกอบอาชีพไม่แน่นอน เฉลี่ยวันละประมาณ 70-80 บาท

ในเรื่องการคบหาสมาคมกับเพื่อน ผู้ถูกคุมประพฤติให้ถ้อยคำว่าเป็นเพื่อนประกอบอาชีพแบกข้าวสารที่โรงสีข้าวพร้อมกับเพื่อนๆ ซึ่งเป็นชายล้วน เพื่อนได้พากันมาเสพมั่วสุ่มร่วมกันเสมอ ซึ่งเป็นที่รู้จักและเข้าใจกันเสมอในหมู่เพื่อนที่เสพกันไปด้วยกัน เมื่อใครพากันมาได้ก็จะแบ่งให้สูบเสมอ ซึ่งจะใช้ผสมบุหรี่เสพกัน

อาการเมื่อติดยาเสพติดกัน ผู้ถูกคุมประพฤติให้ถ้อยคำว่าเป็นเมื่อเสพกันครั้งแรก มีลักษณะคล้ายกับบุหรี่ทั่วไปไม่มีอะไรแตกต่างกันมากนัก เพียงแต่มีกลิ่นฉุนกว่าบุหรี่เท่านั้น แต่เมื่อเสพนานเข้ารู้สึกตัวเองว่าเกิดความสบายใจ เมื่อมีปัญหาอาการเครียดทางประสาทเมื่อได้เสพแล้วจะรู้สึกเบาใจสบายใจทุกอย่าง และเมื่อได้กลิ่นก็จะรู้สึกว่ามีกลิ่นหอมโดยทั่วไปมากกว่าสิ่งต่างๆ จะมีความรู้สึกว่าต้องการอยากเสพขึ้นมาทันทีจึงต้องเสพเรื่อยมา

มูลเหตุจูงใจในการเสพกัน นายเทวีให้ถ้อยคำว่าเป็นเริ่มติดยาเสพติดให้โทษครั้งแรกเมื่ออายุได้ประมาณ 28-30 ปี เมื่อมาอาศัยอยู่กับภรรยาที่อำเภอเดชอุดม ยังไม่ได้ประกอบอาชีพอะไรเป็นกิจจะลักษณะ และเข้าบ้านอยู่จึงได้เข้าสามล้อรับจ้างโดยสารทั่วไปภายในอำเภอเดชอุดม จึงได้รู้จักกับเพื่อนจำนวนมากที่ประกอบอาชีพปั่นสามล้อ ซึ่งบางคนก็ติดยาเสพติดกัน และประการสำคัญช่วงระยะเริ่มต้นทางครอบครัวมักมีปัญหทะเลาะกันภรรยาอยู่เรื่อยจึงเกิดปัญหาคลุมเครือ เมื่อมีปัญหาก็ได้เสพกันที่เพื่อนปั่นสามล้อรับจ้างด้วยกันมาให้เสพจึงติดใจและเสพเรื่อยมาจนกระทั่งถูกจับกุมดำเนินคดีนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการคุมประพฤติ ให้ข้อคิดเห็นว่า ตนเองถูกจับกุมพร้อมกับเพื่อนซึ่งในระหว่างการถูกจับกุมได้ถูกควบคุมขังตลอดมาไม่ได้ประกันตัวแต่อย่างไร เนื่องจากฐานะยากจนไม่มีหลักทรัพย์ประกันตัว ซึ่งในระหว่างถูกควบคุมตัวนั้นสร้างความเดือดร้อนให้กับครอบครัวอย่างมาก เพราะภรรยาไม่ได้ประกอบอาชีพอะไร เมื่อศาลให้โอกาสปล่อยตัวโดยกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติมาอยู่กับครอบครัว ทำให้ตนเองคิดว่า การสร้างความเดือดร้อนให้กับครอบครัวเนื่องมาจากการติดยาเสพติดของตนเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ ดังนั้นตนเองจะเลิกเสพกันให้ได้เมื่อศาล

าให้โอกาสแก่ตนแล้ว

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการคุมประพฤติ นายเทวี ให้ข้อคิดเห็นว่า จากการที่ตนเองมารายงานตัว และพบเห็นลักษณะงานที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่รู้สึกว่าจะไม่ว่าจะมีปัญหาอะไรเลย ถ้าจะมีปัญหาที่เฉพาะตัวเราที่จะต้องจดจำวันเวลาที่ควรมารายงานตัว ซึ่งในการมารายงานตัวแต่ละครั้งจะต้องมีเงินค่ารถมา ยิ่งฐานะเรายากจนประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปซึ่งไม่แน่นอนแล้วแต่โอกาส เงินเป็นสิ่งสำคัญ ตนเองต้องปั่นจักรยานสองล้อออกจากหมู่บ้านเพื่อมารายงานตัวเป็นระยะทาง 90 กิโลเมตร ซึ่งทำให้ต้องลำบากอย่างมาก ถ้าไม่มาก็ผิดเงื่อนไขศาล

ผู้ถูกคุมประพฤติที่ถูกสัมภาษณ์ต่อมาคือ นายชาญ (นามสมมติ) ชื่อเล่น "สี" ผู้ถูกคุมประพฤติ อายุ 54 ปี เกิดวันที่ 12 มีนาคม 2482 บ้านดอนแดง ตำบลม่วง อำเภอนาหว้า จังหวัดอุบลราชธานี

เกี่ยวกับสถานภาพสมรส นายชาญ อยู่กินฉันสามีภรรยากับนางยอด โครตรันทา อายุ 52 ปี มีบุตรด้วยกัน 5 คน ซึ่งเจริญเติบโตกันหมดและได้แยกย้ายกันไปประกอบอาชีพรับจ้างที่กรุงเทพมหานคร คงเหลือบุตร 1 คนที่ยังพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา

จากประวัติครอบครัว นายชาญเป็นบุตรชายคนโตของนายมั่น กับนางน้อย สีหะ ปัจจุบันบิดา มารดาได้เสียชีวิตหมดเนื่องจากแก่ชรา ครอบครัวของนายชาญไม่มีที่นาทำกิน ต้องประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวค่อนข้างยากจน

เกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ นายชาญ เรียนหนังสือจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สาเหตุที่ไม่เรียนจบหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เนื่องจากต้องติดตามบิดามารดาไปรับจ้างประกอบอาชีพที่อื่นเสมอๆ เพราะสภาพครอบครัวไม่มีที่นาทำกิน และที่สำคัญสมัยนั้นไม่มีโรงเรียนมากเหมือนสมัยนี้ โรงเรียนหายาก สำหรับการประกอบอาชีพหลักในปัจจุบันของนายชาญคือทำนา แต่ไม่มีที่นาทำกินเป็นของตัวเอง ต้องเช่านาและเช่าควายลากไถนา เมื่อทำนาเสร็จก็จะแบ่งค่าเช่านาและค่าเช่าควายออก ค่าเช่าควายเจ้าของควายคิดค่าข้าวจำนวน 50 ถังต่อควายหนึ่งตัวเสมอ ส่วนที่เหลือจะแบ่งกับกันคนละครึ่งกับเจ้าของนาเนื่องจากลงทุนซื้อปุ๋ย เมื่อหักรายจ่ายต่างๆ แล้วที่เหลือในแต่ละปีจึงไม่พอเพียงต่อการบริโภคตลอดทั้งปี ปัจจุบันนายชาญได้ออกรถสามล้อสกปรกแลรับจ้างขนส่งต่างๆ ภายในหมู่บ้าน ซื้อรถสกปรกแลรับมาผ่อนส่งยังไม่หมดก็ได้เกิดอุบัติเหตุจึงถูกเจ้าของรถยึดคืนไป รายได้ภายในครัวเรือนต่างๆ จึงรอเพียงบุตรที่ไปรับจ้างที่กรุงเทพมหานครส่งมาให้

ในเรื่องการคบหาสมาคมกับเพื่อน นายชาญให้การว่า เกี่ยวกับเพื่อนที่เสพกัญชา นั้นจะเป็นการรู้จักกันใหม่ทั้งนี้เสพยาเสพติดด้วยกันเสมอ จะไปมาหาสู่กันเป็นประจำเมื่อใครมียาเสพติดก็จะเป็นที่รู้จักกันใหม่เพื่อนและจะแบ่งให้เสพเสมอ ขณะเดียวกันเมื่อเสพแล้วถ้ามีเงินก็จะแบ่งให้เพื่อนไว้เพื่อจะได้ไปหาซื้อมาเพิ่มเติมจะเป็นอย่างนี้เสมอ สมัยก่อนยาเสพติดหาง่ายมาก จึงไม่มีปัญหาใดๆ แต่ปัจจุบันลำบาก นอกจากหายากแล้วยังมีเจ้าหน้าที่ตำรวจรบกวนอีกมาก

อาการเมื่อเสพยาเสพติดกัญชา กล่าวว่า เมื่อตนเองติดกัญชาจนติดเป็นนิสัยแล้ว จะมีอาการซึ่งเป็นสิ่งที่สังเกตของตนเองว่า จะพบอาการคือจะไม่หิวอาหาร จะทำงานได้นานจนลืมรับประทานอาหาร เวลาทำงานเมื่อมีอาการเหนื่อยถ้าได้กัญชาแล้วจะลืมทุกอย่างหมด อาการเหนื่อยก็จะหายไปจะเป็นอย่างนี้เสมอ แต่ปัจจุบันตนเองรู้สึกปวดท้องเสมอคล้ายๆ ลักษณะอาการโรคกระเพาะไม่ทราบว่าเป็นโรคกระเพาะหรือไม่ แต่เมื่อได้เสพกัญชาแล้วอาการเจ็บปวดนั้นก็หายไป สำหรับสุขภาพร่างกายของตนเองนั้นนายชาญ พูดว่าตนติดกัญชามาประมาณ 20 ปี และเสพเรื่อยมาเป็นบางโอกาสระยะความถี่ในการเสพนั้นไม่แน่นอน ปรากฏว่าตนเองก็ทำงานได้ตามปกติดีทุกอย่าง สุขภาพยังแข็งแรงดี ทำงานได้ดีด้วยไม่เหนื่อยเมื่อได้เสพตนเองจึงไม่ทราบว่าร่างกายตนเองผิดปกติแต่อย่างไรที่ติดยาเสพติดให้โทษกัญชา แต่ที่พบจะมีเพียงอาการปวดท้องเท่านั้น

มูลเหตุจูงใจในการเสพกัญชา นายชาญให้ถ้อยคำว่า ตนเริ่มต้นเสพกัญชา ครั้งแรกเมื่ออายุได้ประมาณ 30 ปี เนื่องจากสมัยนั้นต้องเร่ร่อนไปประกอบอาชีพรับจ้างโดยทั่วไปตามไร่ นา ซึ่งกัญชามีมากในท้องที่อำเภออำนาจเจริญ ชานุมาน และเขมราฐ ซึ่งติดกับริมฝั่งแม่น้ำโขง บรรดาเพื่อนๆ ผู้ชายด้วยกันมักจะเสพกัญชาและพกติดตัวไปด้วยเสมอ เสพกัญชากันอย่างเปิดเผยจึงได้ทดลองและเสพเรื่อยมาเพราะสนุกสนาน ไม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจกวดขันจับกุมจึงได้ติดยาเสพติดตั้งกล่าว

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการคุมประพฤติ นายชาญให้การว่า ตนมีความลำบากอย่างมากในการที่ศาลตัดสินให้ตนเองต้องมารายงานตัวเพื่อคุมความประพฤติทุก 2 เดือน ในกำหนด 2 ปี เนื่องจากฐานะทางครอบครัวยากจน นอกจากเงินค่ารถเพื่อมารายงานตัวไม่มีแล้วยังก่อให้เกิดการข่มขู่เกิดขึ้นอีกด้วย ตนเองอายุมากแล้วและติดยาเสพติดให้โทษมาเป็นเวลานาน การเลิกเสพจึงไม่สามารถจะกระทำได้ง่ายนัก เพราะเมื่อได้กลิ่นกัญชาเมื่อไรความต้องการจะมีขึ้นเสมอ ตนไม่สามารถยืนยันว่าจะเลิกเสพกัญชาได้หรือไม่ การคุมประพฤติทำให้ตนเองลำบากมาก เนื่องจากฐานะครอบครัวยากจน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการคุมประพฤติ นายชาญให้ข้อคิดว่า ตนไม่ทราบว่
ปัญหาการคุมประพฤติมีอะไร เพราะมารายงานเจ้าหน้าที่ก็เอาใจใส่ดีทุกอย่าง ที่สำคัญตนเองเท่านั้น
ที่มีปัญหา เพราะว่าการมารายงานแต่ละครั้งเสียค่าใช้จ่ายครั้งละ 100 กว่าบาท บางครั้งตน
ต้องยืมเงินเพื่อนบ้าน นี่คือความลำบากของคนที่คิดว่าเป็นปัญหา ตนต้องการติดคุกมากกว่าวิธีการ
คุมประพฤติ เนื่องจากวิธีการคุมประพฤติใช้ระยะเวลาการมารายงานตัวนานเกินไป

ผู้ถูกคุมประพฤติที่ถูกสัมภาษณ์ต่อมาคือ นายดำ (นามสมมติ) อายุ 36 ปี เกิดที่
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ปัจจุบันนายดำพักอาศัยอยู่กับภรรยาและบุตรรวม 4 คน ที่บ้านปะอ่าว
ตำบลหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

เกี่ยวกับสถานภาพสมรส นายดำอยู่กินฉันสามีกับภรรยา อายุ 31 ปี มีบุตรด้วยกัน
4 คน ความสัมพันธ์ระหว่างนายดำและครอบครัวรักใคร่สามัคคีกันดี ไม่มีปัญหาขัดแย้งใดๆ ช่วย
เหลือซึ่งกันและกันเสมอมา ฐานะเศรษฐกิจทางครอบครัวยากจน เนื่องจากไม่มีที่นาทำกินเป็นของ
ตนเอง

จากประวัติครอบครัว นายดำเป็นบุตรคนที่ 6 ในจำนวนบุตรทั้งหมด 9 คน บิดา
มารดาพักอาศัยอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ความสัมพันธ์ระหว่างนายดำและครอบครัวค่อนข้าง
ห่างเหิน เนื่องจากทุกคนต่างแยกย้ายกันไปประกอบอาชีพและสร้างฐานะครอบครัวของตนเอง
ไม่ปรากฏว่าสมาชิกภายในครอบครัวเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ

เกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ นายดำเรียนหนังสือจบชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านเหล่าญาติ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในระหว่างการศึกษาเคยสอบ
ตกซ้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สาเหตุที่ไม่เรียนต่อเนื่องจากเรียนหนังสือไม่เก่ง และฐานะครอบครัว
ยากจน ปัจจุบันนายดำประกอบอาชีพทำนา มีที่นาทำกินอยู่ประมาณ 15 ไร่ ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของ
แม่ยาย รายได้จากผลผลิตไม่พอเพียงต่อการบริโภคตลอดทั้งปี จึงต้องประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป

มูลเหตุจูงใจในการเสพกัญชา นายดำให้ข้อคิดว่า เริ่มติดยาเสพติดให้โทษเมื่อ
อายุประมาณ 28 ปี เมื่อมาอยู่กับภรรยาที่จังหวัดอุบลราชธานี ฐานะครอบครัวของภรรยายากจน
มาก เมื่อตนเองมาพักอาศัยร่วมครอบครัวภรรยา จำเป็นต้องรู้จักกับเพื่อนบ้าน และประกอบอาชีพ
รับจ้างทั่วไปจนกระทั่งรู้จักกับเพื่อนที่ติดยาเสพติดให้โทษจนกระทั่งติดยาเสพติดในที่สุด

ในเรื่องการคบหาสมาคมกับเพื่อน นายดาให้ถ้อยคำไว้ว่า เพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ติดยาเสพติดและถูกจับกุม เนื่องจากตนเองมาอยู่กับครอบครัวภรรยาเสมือนเป็นคนแปลกหน้า จำต้องหาเพื่อนรู้จักเอาไว้ แต่เนื่องจากตนเองฐานะยากจนจึงได้เข้าไปคลุกคลีกับเพื่อนบ้านที่มีฐานะยากจนเหมือนกัน ซึ่งส่วนมากติดยาเสพติดให้โทษจนกระทั่งตนเองได้ทดลองเสพและติดยาเสพติดในที่สุด

ความคิดเห็นเกี่ยวกับงานคุมประพฤติ นายดา กล่าวไว้ว่า การที่ศาลสั่งคุมประพฤติตนโดยกำหนดเงื่อนไขให้พนักงานคุมประพฤติเป็นผู้คอยควบคุมสอดส่องนั้น เป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากมีคนคอยคุมอยู่จึงทำให้ตนไม่กล้ากระทำความผิดอีก ตนถูกจับดำเนินคดีก็เพราะเพื่อนซึ่งชวนกันไปเสพกัญชาที่ทุ่งนาทั้งหมด 5 คน ซึ่งเพื่อนเป็นผู้ไปซื้อกัญชามาเสพตนจึงไปด้วยและก็ถูกจับกุมทั้งหมด ปัจจุบันตนรู้สึกขอบคุณพนักงานคุมประพฤติที่บอกให้ทราบเกี่ยวกับเงินสวัสดิการซึ่งตนไม่เคยทราบมาก่อน เมื่อตนได้ทราบจากพนักงานคุมประพฤติจึงได้ขอยืมเงินดังกล่าวตามขั้นตอนที่พนักงานคุมประพฤติบอกกล่าว ปัจจุบันตนและภรรยาก็หาเงินช่วยเหลือกันทั้งสองฝ่ายตนต้องการให้พนักงานคุมประพฤติอยู่ช่วยเหลือผู้ยากจนตลอดไป

ความยากจนของผู้ถูกคุมประพฤติเป็นสาเหตุปัจจัยหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดปัญหาในการคุมประพฤติโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อหมดฤดูการทำนาส่วนมากชาวบ้านจะพากันไปรับจ้างทำงานที่ถิ่นอื่น เช่น กรุงเทพมหานคร และที่สำคัญผู้ถูกคุมประพฤติไปประกอบอาชีพที่อื่นไม่ได้ส่งข่าวหรือเขียนจดหมายบอกกล่าวให้พนักงานคุมประพฤติทราบล่วงหน้าก่อน เมื่อกำหนดเวลารายงานตัวไม่สามารถมารายงานตัวได้ตามกำหนดจึงก่อให้เกิดความผิดเงื่อนไข

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์พนักงานคุมประพฤติที่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านคอยควบคุมและสอดส่อง นายวิทยา (นามสมมติ)

นายวิทยา มีชื่อเล่นว่าหนิง ปัจจุบันอายุ 27 ปี เข้ารับราชการตำแหน่งพนักงานคุมประพฤติ (ลูกจ้าง) เมื่อปี พ.ศ. 2534 สำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต(น.บ)จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในปี พ.ศ. 2531 ในระหว่างการศึกษาก็ได้เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย เช่น ประธานนักศึกษาชาวจังหวัดอุบลราชธานี ปี พ.ศ. 2529 เป็นคณะกรรมการสหพันธ์นักศึกษาอีสาน 17 จังหวัด มหาวิทยาลัยรามคำแหงปี พ.ศ. 2530

ความรู้สึกต่อผู้ถูกคุมประพฤติกกล่าวว่า ผู้ถูกคุมประพฤติเป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดมาก่อน แต่เป็นโทษที่ได้กระทำความผิดเล็กน้อย หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท ศาลพิพากษาว่า

มีความผิดจริงและพิพากษากำหนดโทษจำคุกไว้ แต่โทษจำคุกให้รอการลงโทษแล้วปล่อยไปแต่กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ ดังนั้นในฐานะเป็นพนักงานคุมประพฤติควรจรรยาหลักการในเรื่องปัจเจกบุคคล และการไม่ตำหนิติเตียนมาซึ่งกล่าวคือ พนักงานคุมประพฤติควรเข้าใจว่ามนุษย์ทุกคนมีลักษณะเฉพาะตัว มีความแตกต่างกันในเรื่องรูปร่าง หน้าตา ลักษณะท่าทาง นิสัยความประพฤติ อารมณ์ความรู้สึกและความสามารถ ดังนั้น การช่วยเหลือแก้ไขฟื้นฟู ผู้ถูกคุมประพฤติแต่ละรายย่อมมีความแตกต่างกันไป ส่วนหลักการไม่ตำหนิติเตียนแม้ว่าผู้ถูกคุมประพฤติจะมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม พนักงานคุมประพฤติก็ไม่ควรประณามติเตียนการกระทำของเขา เพราะในช่วงชีวิตหนึ่งบุคคลอาจจะเลือกทางเดิน หรือประพฤติผิดพลาดได้ พนักงานคุมประพฤติควรพยายามเข้าใจปัญหา และการกระทำของเขาเมื่อเราเข้าใจ และปฏิบัติหน้าที่เช่นนี้ผู้ถูกคุมประพฤติจะยอมรับ และเคารพนับถือพนักงานคุมประพฤติ

การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ถูกคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติต้องระลึกถึงบทบาทของตนเองอยู่ตลอดเวลา และต้องแสดงบทบาทที่เหมาะสมทั้งในฐานะเป็นผู้คุมและเป็นผู้แก้ไข รวมทั้งต้องพยายามใช้ความรู้ทักษะเทคนิคต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานคุมประพฤติบรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยการสร้างบรรยากาศเสมือนว่า ผู้คุมประพฤติเป็นญาติของเราเอง แผลงหน้าตักเตือนเมื่อเขามีปัญหาหรือยกย่องในเมื่อเขาทำถูกต้อง เมื่อเราปฏิบัติอย่างนี้ก็จะทำให้เกิดความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการสร้างบรรยากาศในการทำงาน

การกระทำผิดเงื่อนไขของผู้ถูกคุมประพฤติ ผู้ถูกคุมประพฤติทุกคนมีโทษจำคุกแต่รอการลงโทษไว้เท่านั้น เมื่อไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลสั่งไว้พนักงานคุมประพฤตินั้นหน้าที่ต้องเขียนรายงานเสนอต่อศาลให้ยกเลิกการคุมประพฤติ ซึ่งเป็นหลักที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และให้ศาลออกหมายจับอีกครั้งมาลงโทษต่อไป ความยากจนของผู้ถูกคุมประพฤติเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการกระทำผิดเงื่อนไขของศาลเป็นอย่างมาก เช่น ธวัชชัย ชัยวัฒน์, (2528: 79) ศึกษาอธิบายการคุมประพฤติผู้ใหญ่วิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายในแง่ปัญหาและแนวทางแก้ไข พบว่าประชาชนประมาณร้อยละ 20 เป็นผู้ที่มีความเป็นอยู่ดีสุขสบายและพุ่มเฟิย ย่อมเป็นธรรมดาที่กลุ่มชนที่ต่ำกว่า ต้องศึกษาวิถีทางที่จะมีชีวิตดีกว่าเช่นนั้นบ้างจึงพบว่า ประชาชนส่วนหนึ่งหาทางออกไปในทางผิดกฎหมายและประกอบอาชญากรรมในที่สุด เนื่องจากความยากจนที่ตนเองได้ประสบอยู่ และเมื่อกระทำผิดศาลต้องตัดสินพิพากษาสั่งคุมประพฤติจากการที่มีฐานะยากจนอยู่มาก จึงมีผลต่อการคุมประพฤติ เนื่องจากไม่มีเงินเสียค่าธรรมเนียมรายตัว

1.2 ความไม่รู้หนังสือ

การศึกษา (Education) เป็นเครื่องทำให้มนุษย์เราฉลาดขึ้นมีความรู้มากขึ้น สามารถนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านการสร้างสรรค์และในด้านการให้ความคิด หรือ วิจารณ์หาเหตุผลต่าง ๆ มาประกอบการตัดสินใจในสิ่งที่กระทำ หรือไม่กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ถ้าเรามีการศึกษาก็จะสามารถไตร่ตรองหาเหตุผลโดยรอบคอบก่อนที่จะลงมือกระทำสิ่งใดลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความประพฤติและอุปนิสัย เมื่ออายุเติบโตพอจะเข้าโรงเรียนได้ ผู้นั้นก็จะได้รับการศึกษา โรงเรียนหรือสถาบันทางการศึกษาที่สังคมของเราหรือสังคมไหน ๆ ในโลกนี้ ได้จัดตั้งขึ้นก็เพื่อแก้ปัญหาคะไรหรือความไม่รู้หนังสือของคนเรามีความเชื่อว่าการศึกษายกทำให้คนฉลาดขึ้น เอาชนะความโง่เขลา เอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ของชีวิต ตลอดทั้งเอาชนะธรรมชาติได้ เรายังเชื่อต่อไปว่า การศึกษาจะทำให้คนประสบความสำเร็จมากที่สุดจะช่วยให้บ้านเมืองมีความมั่นคง และเกี่ยวเนื่องกับอาชญากรรมก็คือ การศึกษาจะทำให้คนไม่ละเมิดกฎหมายความว่าคนที่ได้รับการศึกษาอย่างถูกต้องเหมาะสมจะไม่ละเมิดกฎหมายเช่น สุภาพ เข้าวัด, (2521: 51) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงสภาพตัวเองของผู้ติดยาเสพติดศึกษาผลการบำบัดรักษา ณ สำนักสงฆ์มีการสอบถาม พบว่าผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่ที่มีการศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำส่วนผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาเลยนั้นมีเพียงร้อยละ 0.82 ซึ่งมีเท่ากับผู้ที่ได้รับการศึกษาบ้างพออ่านออกเขียนได้แต่ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คือมีร้อยละ 0.82 ระดับการศึกษาของผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงระหว่างประถมศึกษาปีที่ 4 มีร้อยละ 36.07 ส่วนผู้ป่วยที่มีระดับการศึกษาสูงระดับปริญญาหรือปริญญาตรีขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 2.46

ผู้วิจัยได้ศึกษาชีวิตประวัติของผู้ถูกคุมประพฤติที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปัจจุบันสามารถอ่านหนังสือได้เล็กน้อยคือ นายสมปอง (นามสมมติ) ปัจจุบันอายุ 40 ปี (2 มีนาคม 2496) พักอาศัยอยู่กับภรรยาและบุตรรวม 9 คน ที่บ้านโพหนอง ต.ศรีวิเชียร อ.น้ำยืน จ.อุบลราชธานี ภรรยาชื่อนางสาส์ เค็รือคุณ สภาพฐานะทางครอบครัวยากจน สมาชิกภายในครอบครัวจะประกอบอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่

การประกอบอาชีพ นายสมปอง ประกอบอาชีพทำนาเป็นงานหลักโดยมีที่นาเป็นของตนเองประมาณ 36 ไร่ รายได้จากผลผลิตผลการทำนาไม่พอเพียงต่อการประโภคตลอดทั้งปี เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นป่า ฤดูกาลทำนาก็จะไปประกอบอาชีพรับจ้างโดยทั่วไปภายในหมู่บ้าน เช่น ขุดดิน ตายหญ้าและขุดมันสำปะหลังจะได้ค่าจ้างประมาณวันละ 60-70 บาท เนื่องจากเป็น

หัวหน้าครอบครัวนายสมปองต้องทำงานหนัก บุตรยังเล็กไม่สามารถจะใช้แรงงานจากบุตรได้มากนัก

การศึกษา นายสมปอง จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านหนองทับ ต.ยาง อ.น้ำยืน จ.อุบลราชธานี ในระหว่างศึกษาไม่เคยสอบตกซ้ำชั้น แต่ปัจจุบันก็ยังพออ่านออกเขียนได้บ้าง เนื่องจากการที่นายสมปองไม่สามารถที่จะมีเวลาทบทวนการศึกษาในภายหลังที่จบการศึกษา เพราะเป็นภาระในการต้องประกอบอาชีพอย่างหนัก เนื่องจากไม่สามารถอ่านหนังสือได้จึงล้มวันนัดมารายงานตัว ทำให้ผิดนัดเงื่อนไขคุมประพฤติจนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติกระทำความผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ

เกี่ยวกับการติดยาเสพติดให้โทษ นายสมปอง กล่าวว่ ติดยาเสพติดกัญชาครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2530 เนื่องจากไปรับจ้างขุดมันสำปะหลังกับเพื่อนๆ เป็นประจำ เมื่อหยุดพักผ่อนรับประทานอาหารกลางวัน ภายหลังจากรับประทานอาหารเพื่อนๆ จะนำกัญชามาเสพเป็นประจำ ส่วนตนก็จะสูบบุหรี่ ต่อมาทานครั้งเพื่อนๆ ก็ให้เสพบ้างทุกอย่างนี้บ่อยครั้งจึงติดในที่สุดในวันถูกจับกุมนั้นตนและเพื่อนได้ออกเงินกันคนละ 5 บาท เพื่อนำไปซื้อกัญชามาเสพและในระหว่างทำงานไป จึงได้มีพนักงานตำรวจมาตรวจค้นพบกัญชาจึงจับกุมตนและเพื่อนในข้อหาซื้อกัญชาไว้ครอบครอง ปัจจุบันตนต้องทำงานหนักเนื่องจากเป็นหัวหน้าครอบครัว บางครั้งก็ผิดนัดมารายงานตัวเนื่องจากอ่านหนังสือไม่ออก ได้รับหนังสือเตือนจากทางสำนักงานให้ลูกอ่านให้ฟังจึงรู้ว่าผิดนัดรายงานตัว การอ่านหนังสือไม่ออกของผู้ถูกคุมประพฤตินี้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งของการคุมประพฤติ

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ต่อมาคือ นายพอย (นามสมมติ) ผู้ถูกคุมประพฤติ อายุ 73 ปี เกิดวันที่ 1 เมษายน 2464 ที่จังหวัดอุบลราชธานี ปัจจุบันนายพอยพักอาศัยอยู่กับภรรยาตามลำพัง เนื่องจากไม่มีบุตร ที่บ้านนาดาล ตำบลนาดาล อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

จากประวัติครอบครัว จากการให้ถ้อยคำ นายพอยเป็นบุตรคนแรกในจำนวนบุตรทั้งหมด 7 คนของนายมัน ชันจันทา กับนางต้อย ชันจันทา ปัจจุบันบิดามารดาเสียชีวิตหมดแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างนายพอยกับพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันค่อนข้างห่างเหิน เนื่องจากทุกคนแยกย้ายกันไปประกอบอาชีพและสร้างฐานะครอบครัว แต่ยังรักใคร่กันตามปกติ จะติดต่อกันมาหาสุกันเป็นครั้งคราว ปรากฏว่า สมาชิกในครอบครัวของนายพอย มีน้องชายที่ติดยาเสพติดให้โทษกัญชา

เกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ นายพอยไม่ได้เรียนหนังสือหรือจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาแต่อย่างใด แต่ปัจจุบันพอที่จะอ่านออกเขียนได้เท่านั้น ส่วนการประกอบอาชีพในปัจจุบันไม่ได้ประกอบอาชีพแต่อย่างใด เนื่องจากแก่ชรามาก ส่วนมากจะใช้เวลาว่างในการเลี้ยงไก่ชน นายพอยมักจะฝึกหัดและหาไก่ชนที่เลี้ยงไว้ไปชนตามบ่อนภายในหมู่บ้านเสมอ

ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ครอบครัวของนายพอยมีฐานะปานกลาง เนื่องจากนายพอยมีที่นาอยู่ประมาณ 60 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์และให้ผู้อื่นเช่าที่นาทำกินทุกปี รายได้จากการแบ่งข้าวเหลือพอเพียงต่อการบริโภคตลอดทั้งปี และรายจ่ายภายในครัวเรือนก็ไม่ค่อยมีมาก เนื่องจากไม่มีบุตร มีเพียงนายพอยกับภรรยาเท่านั้นและอีกประการสำคัญ นายพอยเป็นคนเผ่าคนแก่ภายในหมู่บ้าน จึงเป็นที่เคารพของชาวบ้านอีกด้วย

อาการเมื่อเสพยาเสพติดกัญชา นายพอยเล่าให้ฟังว่า เดิมเมื่อเสพยาในระยะเวลาแรกเป็นอย่างไรนั้น ตนไม่สามารถที่จะเล่าให้ฟังได้เนื่องจากเสพยามานาน อย่างไรก็ตามตนเองก็พบว่าสุขภาพร่างกายสมบูรณ์ดี แต่ปัจจุบันตนเองแก่ชรามาก อาการที่พบอยู่ขณะนี้คืออาการปวดท้องอยู่เสมอโดยไม่พบสาเหตุ เมื่อไปโรงพยาบาลได้รับยามารับประทานก็ไม่ได้ผล แต่เมื่อเกิดอาการปวดท้องเมื่อไรตนจะเสพยาทันทีที่อาการปวดท้องนั้นก็หายเสมอ นายพอยให้การว่าไม่สามารถจะหยุดการเสพยาได้ เนื่องจากตนเองมีอายุมากแล้วเมื่อไม่ได้เสพยาจะมีอาการปวดท้องอย่างรุนแรงเสมอ จึงต้องหายาเสพติดกัญชามาเสพเพื่อระงับความเจ็บปวด

มูลเหตุจูงใจในการเสพยา นายพอยเล่าให้ฟังว่า สาเหตุที่ตนติดยาเสพติดให้โทษ เนื่องจากสมัยยังเป็นเด็ก ๆ และวัยรุ่นอยู่ สมัยนั้นมีสัตว์ป่าและภูติผีปิศาจมากเป็นที่น่ากลัวของคนทั่วไป เมื่อถึงฤดูหนาวอากาศก็จะมีหนาว เพื่อนบ้านโดยทั่วไปก็มักจะมาก่อไฟผิงกันหนาวและมารวมกลุ่มกันเป็นกลุ่ม ๆ และมีการเฝ้าเวรยามกันภายในหมู่บ้าน เมื่อมีการมานั่งผิงไฟ ผู้ใหญ่คนแก่คนแก่ก็จะนำกัญชามาเสพเสมอ และเล่าเรื่องนิทานเกี่ยวกับเรื่องผีให้ฟังเป็นเช่นนี้ประจํา และเมื่อออกไปหาปลาตามลำน้ำก็จะเสพยา ตนจึงมีความเชื่อว่ามีผีหรือสิ่งที่ไม่ดีแต่อย่างไรแม้กระทั่งผี จนกระทั่งตนเองอายุได้ 25 ปี จึงเริ่มเสพยาครั้งแรก เนื่องจากเป็นบุตรคนแรกของครอบครัวและมีภรรยาจะต้องหาเลี้ยงครอบครัว เมื่อออกหาปลากลางลำน้ำโขงคนเดียวหรือไปล่าสัตว์กลางป่าคนเดียว ตนเองมักจะนำกัญชาไปด้วยเสมอ เมื่อกลัวตนเองก็จะเสพยาทันทีเพื่อมิให้เกิดความกลัวใดๆ ที่จะเกิดขึ้น และเมื่อตนได้เสพยาไม่เคยได้พบเห็นผีหรือสิ่งที่ไม่ดีแต่อย่างไร เพียงแต่ได้ยินจากเพื่อนบ้านเท่านั้นว่าเจอหรือพบเห็นผีอยู่ที่ตรงนั้นตรงนี้ ตนจึงมีความเชื่อ

เรื่องนี้จนกระทั่งติดยาเสพติดให้โทษในที่สุดเป็นระยะเวลาเกือบ 40 ปี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการคุมประพฤติ นายพวยงให้ข้อคิดเห็นว่า ตนเป็นคนที่มีความรู้ไม่น้อยไม่ค่อยทราบว่ามีปัญหาอะไร เพราะมารายงานตัวที่ไรเจ้าพนักงานคุมประพฤติก็ปฏิบัติหน้าที่ดี สอบถามสิ่งต่างๆ เกี่ยวกับการเสพกัญชาของตนและข้อเสนอแนะให้ปฏิบัติ แต่ส่วนตัวของตัวเองนั้นจะมีปัญหาก็คงตรงที่มีอายุมาก การเดินทางลำบากยิ่งตนเองอยู่อำเภอเขมรราช ซึ่งเป็นอำเภอชายแดนติดฝั่งแม่น้ำโขง การเดินทางโดยหนึ่งรถโดยสารประจำทางเป็นสิ่งลำบากมากสำหรับตน

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์พนักงานคุมประพฤติเกี่ยวกับทัศนคติต่อปัญหาการอ่านหนังสือไม่ออกของผู้ถูกคุมประพฤติคือ นางสาวสุรัตน์ (นามสมมติ)

นางสาวสุรัตน์ มีข้อเสนอว่าปุย อายุ 25 ปี เข้ารับราชการตำแหน่งพนักงานคุมประพฤติระดับ 3 เมื่อปี 2533 สำเร็จการศึกษานิติศาสตร์บัณฑิต (น.บ) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2530 เริ่มเข้ารับราชการครั้งแรกที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสุรินทร์ ปัจจุบันปฏิบัติหน้าที่งานควบคุมและสอดส่องสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุบลราชธานี

ความรู้สึกที่มีต่อผู้ถูกคุมประพฤติ ให้ข้อคิดที่ว่าผู้ถูกคุมประพฤตินั้นส่วนมากเป็นผู้ที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 บางคนก็ศึกษาไม่ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมีจำนวนมากอ่านหนังสือไม่ได้ เวลาจะรับทราบอะไรต้องพิมพ์ลายมือแทน จากประสบการณ์ทำงานมีจำนวนไม่น้อยโดยเฉพาะผู้สูงอายุในคดียาเสพติดให้โทษ และทำผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติจะพบได้จากหยุดการมารายงานตัวเฉย ๆ เมื่อถึงวันกำหนดการมารายงานตัวปรากฏไม่มาตามนัด ในทางปฏิบัติจะต้องออกหนังสือเตือนเพื่อทราบ เมื่อออกหนังสือเตือนแล้วยังไม่มาพนักงานคุมประพฤติจะต้องออกไปสอดส่องตามที่อยู่ปัจจุบันสอบถามทำไมไม่ไปรายงานตัวอ่านหนังสือไม่ได้จดจำวันนัดไม่ได้คนที่เคยอ่านให้ฟังไม่อยู่ไปทำงานรับจ้างที่กรุงเทพมหานคร เป็นต้น ซึ่งบางครั้งก็เป็นการจงใจไม่ไป หรือเป็นเพียงข้ออ้างเท่านั้น ซึ่งมีจำนวนมากเหมือนกันที่จงใจหลีกเลี่ยงโดยเฉพาะคดีนี้เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

ความรู้สึกที่มีต่อเพื่อนร่วมงาน ให้ข้อคิดว่าจะนำหลักปัจเจกบุคคลมาใช้เพราะว่ามนุษย์ทุกคนมีลักษณะเฉพาะตัว มีความแตกต่างกันเรื่องรูปร่าง หน้าตา ลักษณะท่าทาง ระดับการศึกษา และอุปนิสัยใจคอเมื่อได้มาอยู่ร่วมกันจะมีบ้างเป็นครั้งคราวที่เกิดปัญหาทะเลาะวิวาท แต่ในด้านปฏิบัติหน้าที่ก็ช่วยเหลือกันอยู่เสมอและมีความรักความสามัคคีต่อกัน

ข้อคิดเห็นต่อปัญหาการคุมประพฤติ ให้ข้อเสนอว่าการคุมความประพฤติยังไม่ประสบผลเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาเจ้าหน้าที่มีน้อยไม่ได้สัดส่วนกับผู้ถูกคุมประพฤติที่มีจำนวนมาก

และอีกประการหนึ่งอุปกรณ์เครื่องใช้ในทางปฏิบัติหน้าที่ไม่พร้อมโดยเฉพาชนิดซึ่ง เป็นปัจจัยสำคัญ การแก้ปัญหานี้ว่ามีปัญหาเนื่องจากขึ้นอยู่กับงบประมาณของแผ่นดิน

1.3 ที่อยู่ห่างสำนักงานสำนักงานคุมประพฤติ

จังหวัดอุบลราชธานี เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีพื้นที่กว้างใหญ่มีประชากรติดอันดับ 3 ของประเทศประมาณ 1,960,000 คน (สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี, เอกสารอัดสำเนา 2535) ประกอบไปด้วย 23 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอ สำหรับอำเภอที่อยู่ห่างไกลจากสำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดอุบลราชธานี มากที่สุดได้แก่ อำเภอขามเฒ่าระยะทาง 156 กิโลเมตร ดังนั้นการให้บริการของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุบลราชธานีไปสู่ประชาชน ไม่สามารถดำเนินการไปด้วยความรวดเร็วประกอบการเดินทางของประชาชนเข้าสู่จังหวัดอุบลราชธานีก็ลำบาก เนื่องจากเป็นท้องที่ ทุรกันดารประชาชนส่วนใหญ่รวมทั้งผู้ถูกคุมประพฤติส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรมเมื่อถึงฤดูกาล ประกอบอาชีพทำนาหรือทำการเก็บเกี่ยวเป็นสาเหตุทำให้ผู้ถูกคุมความประพฤติหลงลืม จงใจ หรือ เจตนาที่ไม่มารายงานเป็นสาเหตุผิดเงื่อนไขการคุมความประพฤติ เช่น วารุณี เกิดฉาย, (2527 : 83) ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติไม่มารายงานตัวตามกำหนดรับเงื่อนไข พบว่า พนักงานคุมประพฤติในงานควบคุมและสอดส่องส่วนใหญ่ร้อยละ 88.37 ประสบปัญหาผู้ถูกประพฤติ ไม่มารายงานตัวตามกำหนดนัดบ่อยครั้งมีเพียงร้อยละ 11.63 เท่านั้น ที่ประสบปัญหาดังกล่าว เป็นบางครั้ง และไม่มีผู้ใดเลยที่ไม่ประสบปัญหาส่วนสาเหตุที่ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่มารายงานตัว ตามกำหนดนัดนั้น ส่วนใหญ่เป็นเพราะจงใจหลีกเลี่ยงคิดเป็นร้อยละ 58.14 รองลงมาเป็นเพราะ ต้องประกอบอาชีพการงานไม่สามารถรายงานตัวในเวลาราชการได้ร้อยละ 27.92 ส่วนที่เหลือ เกิดจากสาเหตุอื่นๆ

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นายเพียร (นามสมมติ) อายุ 55 ปี ผู้ถูกคุมประพฤติเกี่ยวกับ ที่อยู่อาศัย ให้ข้อคิดว่า ความยากจนลำบากในด้านการเดินทางมารายงานตัวและสาเหตุของการ ติดยาเสพติดได้ความว่า ตนเริ่มเสพยาเสพติดให้โทษมานานแล้วก้ำกั้นในปัจจุบัน เนื่องจากเดิมตน เป็นคนอยู่อำเภอพิบูลย์มังสาหารบ้านของตนอยู่ไม่ไกลจากสาธารณสุขรัฐประชาภิบาลโดยประชาชนลาว สาเหตุที่ติดยาเสพติดเนื่องจากบิดามารดาของตนให้ตนไปค้าขายกับญาติผู้ใหญ่ซึ่งประกอบอาชีพค้าขาย รว่ว ควาย โดยจะต้องไปรับซื้อวัว ควาย ที่ฝั่งประเทศลาวมาขายที่ฝั่งไทยเป็นอย่างนี้อยู่เสมอ การที่เดินทางไกลๆ และเส้นทางสมัยก่อนก็ไม่สะดวกสบายเหมือนอย่างนี้การเดินทางลำบากมาก

และไปรับซื้อวัว ควาย เมื่อไรจะต้องนำกลับมาสูบเสมอนให้แห้งเพื่อระงับความเหม็นยวได้ เขาอ้างอิงนั้น เป็นอย่างนี้บ่อยครั้งจนในที่สุดตนก็ติดยาเสพติดจึงได้เสพเรื่อยมาจนกระทั่งถูกจับกุมดำเนินคดี

อาการเมื่อเสพ เขากล่าวว่า เมื่อเสพเข้าไปใหม่รู้สึกว่าการดีมีกลิ่นหอม อาการที่เกิดจากการเดินทางไกลที่เคยเหนื่อยง่ายกับหายไปในที่สุด สามารถที่จะเดินทางไกลๆ ได้โดยที่ไม่บ่นให้เพื่อนร่วมทางได้ยิน และสิ่งสำคัญเริ่มแรกรับประทานอาหารได้อร่อยมาก แต่เมื่อเสพมาเรื่อยๆ จนมีอาการติดยาตั้งกล่าวปรากฏว่าอาการที่เคยเดินทางไกลได้ทน หรือกินอาหารอร่อยกับไม่เหมือนเดิมต้องการอย่างเดี๋ยวก็คือต้องการเสพยาเท่านั้น ถ้าไม่ได้เสพกินอาหารก็ไม่อร่อย มีอะไรกินอะไรก็ไม่อร่อย ปัจจุบันเลิกเสพได้อย่างเด็ดขาดเนื่องจากว่าในช่วงระหว่างถูกจับกุมนั้นกว่าจะพิพากษาคดีทำให้ตนต้องทนทุกข์อยู่ที่เรือนจำเป็นเวลา 45 วัน ซึ่งสภาพคนแก่ที่ไม่เคยถูกจับกุมมาก่อนจึงเป็นการทรมานมาก และเมื่อศาลได้พิพากษาสั่งคุมประพฤติและพนักงานคุมประพฤติคอยควบคุมดูแลสอดส่องจึงทำให้ตนสามารถเลิกได้และเลิกได้จริงๆ ปัจจุบันเพียงแค่สูบบุหรี่เท่านั้น ซึ่งตนติดยาเสพติดก็เข้ามาเป็นเวลา 20 กว่าปี นับว่าเป็นสิ่งที่ดีที่ได้มีพนักงานคุมประพฤติคอยควบคุม จึงสามารถได้ในปัจจุบัน

การประกอบอาชีพ ปัจจุบันผู้ถูกคุมประพฤตินี้อาศัยอยู่กับภรรยา และบุตร 1 คน ส่วนบุตรอีก 3 คนไปรับจ้างประกอบอาชีพที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นรายได้ส่วนหนึ่งของครอบครัว สำหรับตัวผู้ถูกคุมประพฤติเองประกอบอาชีพรับจ้างก่อสร้างแต่ก็ไม่แน่นอน เนื่องจากมีผู้รับเหมาก่อสร้างมาจ้างจึงได้ไปทำ และการไปทำแต่ละครั้งจะได้ค่าจ้าง 80-100 บาทต่อวัน ส่วนงานอดิเรก จากการที่ผู้วิจัยได้คลุกคลีจะเห็นว่า ส่วนมากผู้ถูกคุมประพฤตินั้นหาไม่ไปมาจ้กสานสินค้าพื้นบ้าน เพื่อขาย เนื่องจากเป็นผู้ที่มีอายุจึงเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านโดยทั่วไป

สภาพฐานะทางครอบครัว หากจะมากดูจากลักษณะภายนอกของบ้านเรือน ซึ่งมีลักษณะเล็กฟาบ้านเรือนทำด้วยไม้ไผ่จักสาน ส่วนการใช้จ่ายภายในครัวเรือนจะอาศัยบุตรชาย 3 คนที่เดินทางไปรับจ้างที่กรุงเทพมหานครส่งมาให้เป็นส่วนใหญ่มากกว่าที่ตนเองจะหาได้

ความสัมพันธ์กับพนักงานคุมประพฤติ นายเพียร มีความรู้สึกว่าพนักงานคุมประพฤตินั้นให้ความรักความอบอุ่นและความเป็นกันเองมากกับตน ให้ความรู้ ดักเตือนและหลักการปฏิบัติตนเกี่ยวกับเงื่อนไขการคุมประพฤติ ตนไม่เคยกระทำการฝ่าฝืนเงื่อนไขของศาล ตนไม่คิดจะกระทำการสิ่งใดให้เป็นเหตุเดือดร้อนแก่ตนและผู้อื่น พนักงานคุมประพฤติเป็นทั้งครูอาจารย์ บุตร และเจ้านาย

ซึ่งตนก็ให้ความเคารพและนับถืออย่างมาก ถึงแม้จะอยู่ในวัยรุ่นลูกหรือรุ่นหลานของตน

ความรู้สึกต่อสำนักงานคุมประพฤติ ผู้ถูกคุมประพฤติบางคนก็มีความรู้สึกคล้ายคลึงกับตนแต่บางคนก็มีความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไป เช่นบางคนมีความรู้สึกที่ว่าสำนักงานคุมประพฤตินี้มีกฎระเบียบมาก ใช้อำนาจทางกฎหมายมากไป ทำผิดเงื่อนไขครั้งเดียวก็เขียนรายงานยกเลิกการคุมประพฤติไม่ให้โอกาสแก่ผู้ถูกคุมประพฤติ แต่อย่างไรก็ตามผู้ถูกคุมประพฤติส่วนใหญ่ก็มีความเคารพเกรงกลัว และมีความภูมิใจเมื่อศาลให้โอกาสนับว่าเป็นการดีอย่างยิ่งที่ได้มีสำนักงานคุมประพฤติในจังหวัดเพราะถ้าไม่มีพวกตนก็คงจะถูกลงโทษจำคุกไปเลย

ผู้ถูกคุมประพฤติที่ถูกสัมภาษณ์ต่อมาคือ นายสมชัย (นามสมมติ) อายุ 41 ปี ที่จังหวัดอุบลราชธานี ปัจจุบัน นายสมชัยพักอาศัยอยู่กับภรรยาและบุตรรวม 4 คน ที่บ้านโนนเจริญ ตำบลกุดชมภู อำเภอพิบูลย์มังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

เกี่ยวกับสถานภาพสมรส นายสมชัย จดทะเบียนสมรสกับนางอุทัยวรรณ ทองพุ่ม ที่อำเภอพิบูลย์มังสาหาร ปัจจุบันภรรยาอายุ 27 ปี มีบุตรด้วยกัน 2 คน ความสัมพันธ์ระหว่างนายสมชัยและภรรยาไม่มีปัญหาขัดแย้งกันใดๆ รักใคร่กันตามปกติช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพ เกี่ยวกับคดียาเสพติดให้โทษกัญชาภรรยาที่รู้จัก และเคยห้ามปรามให้เลิกแต่ตนเองก็ยังไม่สามารถเลิกได้

จากประวัติครอบครัว นายสมชัยเป็นบุตรคนที่ 2 ในจำนวนบุตรทั้งหมด 6 คนของ นายสิงห์ โพธิ์ราม กับนางบุญช่วย โพธิ์ราม ปัจจุบันแก่ชรามากไม่ได้ประกอบอาชีพอะไรและพักอาศัยอยู่กับครอบครัวของน้องชายคนสุดท้าย ไม่ปรากฏว่าสมาชิกภายในครอบครัวของนายสมชัยมีผู้ใดถูกจับกุมหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษมาก่อน ความสัมพันธ์ระหว่างนายสมชัยและสมาชิกภายในครอบครัวค่อนข้างห่างเหิน เนื่องจากแยกย้ายกันไปประกอบอาชีพและสร้างฐานะครอบครัวของตน

เกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ นายสมชัย เรียนจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านดอนฮี อำเภอพิบูลย์มังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ในระหว่างการศึกษาคเคยสอบตกซ้ำชั้น เมื่อศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3 สถิติโยกย้ายไม่ค่อยดีชอบเกเรหนีโรงเรียนประจำ มีนิสัยเป็นนักเลงอันธพาล ปัจจุบันนายสมชัยประกอบอาชีพทำนา มีที่นาทำกินอยู่ประมาณ 15 ไร่ รายได้จากการทำนาไม่พอเพียงต่อการบริโภคตลอดทั้งปี และเมื่อหมดฤดูกาลทำนาก็จะไปรับจ้างแบกกระสอบข้าวสารที่โรงสีภายในอำเภอพิบูลย์มังสาหาร จะได้ค่าจ้างวันละประมาณ 80-90 บาท

ในเรื่องการคบหาสมาคมกับเพื่อน นายสมชัยกล่าวว่า สำหรับเพื่อนที่ติดยาเสพติดให้โทษจะเป็นที่รู้จักกันเสมอและมีอะไรก็แลกเปลี่ยนและนามาให้ ซึ่งถ้าใครมีเงินก็ซื้อไปก่อนเมื่อเรามีหลังจึงใช้ให้ สำหรับการถูกจับกุมครั้งนี้อยู่ร่วมกับเพื่อน 4 คน ซึ่งเป็นที่รู้จักของชาวบ้านทั่วไป

อาการเมื่อติดยาเสพติดให้โทษ เขากล่าวว่า ตนเองติดยาเสพติดให้โทษมาเป็นเวลา 2 ปี เริ่มแรกก็ผสมบุหรี่สูบเป็นเช่นนี้ประจำ แต่ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย เมื่อได้เสพยาชาาก็คล้ายๆ กับพวกผู้ชายที่ติดบุหรี่โดยทั่วไป แต่ระยะหลังเมื่อมีอายุมากขึ้นสิ่งที่ผิดปกติทางร่างกายคือ จะมีอาการปวดท้องเป็นครั้งคราวเนื่องจากไม่ค่อยจะรับประทานอาหาร เมื่อได้เสพยาชาจะมีความอดทนทำงานอยู่ได้นานไม่หิวกระหายอะไร และเมื่อมีอาการปวดท้องเมื่อไรเมื่อได้เสพยาชาก็จะหายทันทีแลหาให้ตนสามารถทำงานได้มากด้วย

มูลเหตุจูงใจในการเสพยาชา สาเหตุที่ตนติดยาเสพติดให้โทษ เนื่องจากตนเองที่ชอบไปมั่วสุมและคบหาสมาคมกับเพื่อนที่ติดยาเสพติดให้โทษ เพราะว่าอำเภอพิบูลย์มังสาหารมีเขตติดต่อกับเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งมีการค้าเสรีเรื่องยาเสพติดมีมากเป็นเหตุให้การหายาเสพติดได้ง่าย เมื่อไปคลุกคลีมากก็ยิ่งสนุกสนานไปกับเพื่อนๆ จนกระทั่งติดจนที่สุด แต่ปัจจุบันตนเองรู้สึกสากินในการกระทำผิดเมื่อถูกจับกุมเพราะอายุมาก อายุเพื่อนบ้านเนื่องจากมีการจะหาเลี้ยงดูบุตรและภรรยา จะพยายามเลิกเสพยาให้ได้ตามคำแนะนำชี้แนะของพนักงานคุมประพฤติ

1.4 การปิดบังข้อเท็จจริง

โดยปกติแล้วคนในสังคมมักมีความผูกพันกับบิดามารดาญาติพี่น้อง คนเหล่านี้จะมีส่วนร่วมทั้งในด้านความสำเร็จ และความล้มเหลว ระบบเครือญาติเป็นการอุ้มชูและส่งเสริมซึ่งกันและกันอันสืบเนื่องจากระบบอุปถัมภ์ที่สังคมไทยยึดถือมาแต่โบราณกาล งานคุมประพฤติประสบปัญหาเรื่องนี้เพราะว่าบิดามารดาของผู้ถูกคุมประพฤติ และญาติพี่น้องยังไม่เข้าใจในงานคุมประพฤติอย่างเพียงพอ ซึ่งหลักการคุมประพฤตินั้นมีวัตถุประสงค์ 2 ประการที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยมีพนักงานคุมประพฤตินี่หน้าที่จะแนะนำช่วยเหลือ และตั้งเงื่อนไขผู้ถูกคุมประพฤติด้วย เมื่อเกิดความไม่เข้าใจปิดบังข้อเท็จจริงต่างๆ ผู้ถูกคุมประพฤติผิดเงื่อนไขคุมประพฤติเมื่อพนักงานคุมประพฤติออกไปสอดส่องบรรดาบิดามารดา เกรงกลัวว่าจะไปจับกุมผู้ถูกคุมประพฤติจึงไม่ให้ข้อมูลและรายละเอียดอันเป็นสาเหตุการผิดเงื่อนไข ผลที่ตามมาคือพนักงานคุมประพฤติต้องเขียนรายงานการผิดเงื่อนไข

คุมประพฤติเพื่อยกเลิก โดยให้ศาลออกหมายจับและลงโทษจำคุกตามที่รองลงอาญาไว้ต่อไป

จากการศึกษาของวารุณี เกิดฉาย, (2524: 85) เกี่ยวกับการปิดบังชื่อเท็จจริง พบว่า จากการสอบถามพนักงานคุมประพฤติติดตามดูแลญาติพี่น้องของผู้ถูกคุมประพฤติ ส่วนมากเกรงว่าการให้ชื่อเท็จจริงต่อพนักงานคุมประพฤติกลายเป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกคุมประพฤตินักปิดบังชื่อเท็จจริงร้อยละ 62.79 ตอบว่าใช่เป็นบางครั้ง รองลงมาร้อยละ 34.89 ตอบว่าใช่ ที่เหลือเพียงร้อยละ 2.32 ตอบว่าไม่ใช่

ผู้วิจัยในฐานะพนักงานคุมประพฤติได้ประสบปัญหาเรื่องปิดบังชื่อเท็จจริงกล่าวคือ เมื่อครบกำหนดการรายงานตัวครั้งที่ 2 ปรากฏว่าไม่มาตามนัด จึงได้ออกจดหมายเตือนให้มารายงานตัว ปรากฏว่า จดหมายไม่ส่งกลับซึ่งยืนยันว่ามีผู้รับจดหมายไว้แต่เมื่อถึงกำหนดนัดหมายไว้ จดหมายเตือนก็ให้มารายงานตัวจึงต้องออกไปสอดส่องตามที่อยู่ที่แจ้งไว้ พบภรรยาจำเลยไม่ยอมให้ชื่อเท็จจริง เพียงบอกว่าไม่อยู่ไปรับจ้างตัดอ้อยไม่ทราบที่อยู่ว่าไปอยู่ที่ไหนจะกลับเมื่อไร แต่เมื่อพนักงานคุมประพฤติได้สอบถามเพื่อนบ้านจึงทราบว่า ไปตัดอ้อยที่จังหวัดกาญจนบุรีมีรถมารับถึงบ้าน และชาวบ้านก็ไปกันมาก ญาติของตนก็ไปเหมือนกัน เคยเขียนจดหมายมาส่งข่าวด้วย พนักงานคุมประพฤติจึงได้อธิบายวิธีการคุมประพฤติให้ภรรยาผู้ถูกคุมประพฤติทราบว่า ผู้ถูกคุมประพฤติมีความผิดโทษจำคุกยังคงอยู่ศาลให้โอกาสรองลงอาญาไว้ เพื่อให้กลับมาอยู่ในชุมชนและครอบครัวเพื่อปรับตัว เข้ากับสังคมได้ ที่พนักงานคุมประพฤติออกมาสอดส่องไม่ใช่ออกมาจับกุมเหมือนตำรวจ เพียงแต่มาสอบถามเท่านั้น หากไม่ขาดหายมารายงานตัวเนื่องจากเกรงว่าจะถูกจับกุมอีกครั้งในเมื่อญาติพี่น้องไม่ให้ความร่วมมือก็คงจะไปเขียนรายงานผิดเงื่อนไข เพื่อให้ศาลยกเลิกการคุมประพฤติให้ออกหมายจับเพื่อให้พนักงานตำรวจจับกุมมาลงโทษจำคุกตามที่รองไว้ เมื่อได้ฟังเหตุผลจึงยอมขอโทษและพูดความจริงว่าเมื่อเจอรถตราซังก็กลัวแล้วจึงปิดบังความจริง พนักงานคุมประพฤติจึงแนะนำให้เขียนจดหมายไปบอกกล่าวผู้ถูกคุมประพฤติให้เขียนจดหมายไปสำนักงานคุมประพฤติชี้แจงรายละเอียดให้ทราบ พร้อมทั้งบอกวันที่จะมารายงานตัวอีกครั้งว่าจะได้เมื่อไร เพื่อพนักงานคุมประพฤติจะได้นำไปเป็นหลักฐานต่อไป

เกี่ยวกับการปิดบังชื่อเท็จจริง ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นายมานพ (นามสมมติ) อายุ 20 ปี เกิดที่จังหวัดอุบลราชธานี ปัจจุบันนายมานพพักอาศัยอยู่กับย่าและครอบครัวของอาบ้านเช่าในตำบลเชื่องใน อำเภอเชื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ที่พักอาศัยเป็นชุมชนที่อยู่ในเขตสุขาภิบาลเชื่องใน เป็นแหล่งที่มีปัญหาเรื่องเด็กวัยรุ่นน่วมสุ่มสุดตมสารระเหยกาวและยาเสพติดให้โทษ

จากประวัติครอบครัว จากการทำถ้อยคำนายมานพแล้วว่า ตนเป็นบุตรคนเดียวของนายประสงค์ มณีฉาย กับนางจัน มณีฉาย แต่บิดามารดามีปัญหาทะเลาะวิวาทกันและเลิกร้างไป ตนจึงถูกเลี้ยงดูจากย่า (นางฉลวย มณีฉาย) พร้อมๆ กับบุตรของอา รวม 4 คน ตนเองไม่เคยเห็นหน้ามารดาเลยในปัจจุบัน สมัยยังเรียนหนังสืออยู่บิดาเคยมาเยี่ยมตนเองบ้างเป็นครั้งคราว ตนเองจะมีปัญหาขัดแย้งกับบุตรของอาบ้างเมื่อสมัยเด็กๆ และญาติเสมอทำให้เกิดความน้อยใจ แต่ในปัจจุบันความรู้สึกนี้หมดไป

เกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ นายมานพเรียนหนังสือจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนเชียงใหม่เจริญราษฎร์ ตำบลเชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี ภายหลังจบการศึกษาก็ช่วยครอบครัวของอาประกอบอาชีพทำนาเป็นครั้งคราว มีที่นาทำกินอยู่ประมาณ 17 ไร่ รายได้จากผลผลิตไม่พอเพียงต่อการบริโภคจึงต้องออกไปรับจ้างทำงานโดยทั่วไป นายมานพให้ถ้อยคำ่ว่า ตนจะไปรับจ้างเป็นเด็กรับใช้ชนอุปการณณ์ฉายหนึ่งให้กับบริษัทเลิศสินภาพยนตร์ ซึ่งออกไปฉายหนังเร่ตามหมู่บ้านต่างๆ ซึ่งจะได้ค่าจ้างวันละ 30-50 บาท การเข้าไปทำงานใหม่ๆ ในระยะแรกๆ แม้จะไม่ได้ค่าจ้างก็ไป เนื่องจากได้ข้าวกินก็ยอมเพราะยังเป็นเด็กอยู่

ในเรื่องการคบหาสมาคมกับเพื่อน นายมานพให้ถ้อยคำ่ว่า เพื่อนเป็นสิ่งสำคัญในการค้นหาเราไปในทางไม่ได้ แม้ตนจะทราบแต่ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากตนเองไม่มีบิดามารดา ฉะนั้นจึงอาศัยอยู่กับย่า ซึ่งย่ำรักตนเองมาก แต่ครอบครัวของอาทำให้ตนต้องไปหาเพื่อน ซึ่งเป็นเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหา และได้ชวนกันไปสูดดมสารระเหยและประพัตติตัวไม่ดี บางครั้งก็ไปลักขโมยสิ่งของชาวบ้านสมัยเป็นเด็กวัยรุ่นใหม่ๆ แต่ปัจจุบันเลิกแล้ว

มูลเหตุจูงใจในการเสพกัญชา นายมานพให้ถ้อยคำ่ว่า สาเหตุจริงๆ ในการติดยาเสพติด เนื่องจากในระยะแรกที่ไปอาศัยทำงานให้กับบริษัทเลิศสินภาพยนตร์ ซึ่งมีเด็กวัยรุ่นรุ่นราวคราวเดียวกันรวมอยู่ด้วย และเด็กพวกนี้ติดกัญชามาก่อน เมื่อตนเข้าไปทำงานเห็นเพื่อนเสพก็เลยทดลองเสพ เนื่องจากตนเองไม่มีใครที่จะเป็นห่วงจะมีก็เพียงย่าซึ่งแก่มาแล้วนอกนั้นไม่มีใครจึงทำให้ตนเองลองเสพกัญชาและในที่สุดก็ติด ซึ่งตนเริ่มเสพครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2534 แต่เนื่องจากเป็นวัยรุ่นและวัยตนเองจึงต้องทำอย่างเปิดเผย ฉะนั้นจึงถูกตำรวจจับกุมดำเนินคดีพร้อมเพื่อนรวม 3 คน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการคุมประพฤติ นายมานพให้ทัศนะว่า ตนเองถูก
 วิจารณ์ความอิสระเสรี จะทำอะไรก็ไม่มีอิสระเลย ซึ่งบางครั้งเพื่อนบ้านก็ถามอยู่เสมอว่าไปทำไม
 ที่ศาลจังหวัด เพราะว่าการไปศาลมักเป็นที่กลัวของคนทั่วไป ทำให้ตนคิดว่าเป็นปัญหา ส่วนทาง
 สำนักคุมประพฤติไม่มีอะไรเห็นทางานดีทุกคน จะเปลี่ยนแปลงบ้างก็ตรงที่เปลี่ยนคนมาสอบถามบ่อย
 ไม่ใช่นคนเดิมแต่ก็ให้ข้อคิดที่ดีแก่เรา แต่ปัจจุบันตนเองต้องการจะไปทำงานที่กรุงเทพมหานครมาก
 เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจมารบกวนบ่อย เนื่องจากรู้ว่าพวกตนเคยเสพยาเสพติดมาก่อน ที่ตนเอง
 ไม่กล้าเดินทางไปทำงานเพราะการรายงานตัวยังไม่ครบกำหนด ต้องรอให้พ้นการคุมประพฤติ
 เสียก่อน

ผู้ถูกคุมประพฤติที่ถูกสัมภาษณ์คนต่อไปคือ นายบุญมี (นามสมมติ) อายุ 35 ปี
 ปัจจุบันพักอาศัยอยู่ที่บ้านท่าไทร ตำบลท่าไทร อำเภอเมืองฯ จังหวัดอุบลราชธานี

จากประวัติครอบครัว จากการให้ถ้อยคำ นายบุญมีเป็นบุตรคนสุดท้ายในจำนวน
 บุตรทั้งหมด 8 คนของนายสิงห์ ยุทธเสน (ปัจจุบันเสียชีวิต) กับนางแก้ว ยุทธเสน อายุ 70 ปี
 มารดาไม่ได้ประกอบอาชีพเนื่องจากแก่ชรา ปัจจุบันนายบุญมี ยังไม่ได้แต่งงานเนื่องจากเกร
 เป็นที่รังเกียจของชาวบ้านทั่วไป ความสัมพันธ์ระหว่างนายบุญมีกับสมาชิกภายในครอบครัวค่อนข้าง
 ห่างเหินเนื่องจากบรรดาพี่ๆ ทุกคนแต่งงาน และได้แยกกันไปประกอบอาชีพและสร้างฐานะครอบครัว
 ของตนเอง ฉะนั้นนายบุญมีจึงอยู่ที่บ้านเพียงลำพังผู้เดียว

เกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ นายบุญมีเรียนจบการศึกษาชั้นประถม
 ศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านท่าไทร อำเภอเมืองฯ จังหวัดอุบลราชธานี ในระหว่างการศึกษา
 เคยสอบตกซ้ำชั้นระหว่างศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สาเหตุนี้จึงทำให้ไม่เรียนต่อ และเนื่องจาก
 สติปัญญาไม่ดีและเกรงชอนหน้โรงเรียน การประกอบอาชีพ นายบุญมีไม่ได้ประกอบอาชีพอะไรเป็น
 กิจจะลักษณะ นอกจากเที่ยวและเกรไปตามหมู่บ้านต่างๆ จนเป็นที่รังเกียจของเพื่อนบ้าน

ในเรื่องการคบค้าสมาคมกับเพื่อน นายบุญมี มีบ้านที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นมรดกที่มารดา
 ได้มอบให้ดูแล เนื่องจากบรรดาพี่ๆ ต่างแยกย้ายกันมีครอบครัวที่ต่างจังหวัด และมารดาที่แก่ชรา
 ที่สาวคนโตก็น่าไปอยู่ด้วย ฉะนั้นจึงเป็นเหตุให้นายบุญมีได้หาเด็กวัยรุ่นและเพื่อนที่เสพกัญชามา
 ร่วมด้วย และมักสูมเสพกัญชาเป็นประจำที่บ้านของตน ไม่ต้องประกอบอาชีพอะไรเพราะพี่สาวจะ
 ส่งเงินมาให้ใช้เสมอ

อาการเมื่อติดยาเสพติดกัญชา นายบุญมีให้การว่า ตนเริ่มเสพกัญชาครั้งแรกเมื่ออายุได้ประมาณ 19 ปี เสพครั้งแรกผสมบุหรี่สูบ เสพแล้วรู้สึกสบายใจและสนุกสนานจึงเสพเรื่อยมา และเมื่อเสพครั้งแรกก็ไม่ปรากฏอาการผิดปกติอะไรทางร่างกาย นอกจากสนุก สบายใจ และมีอาการเมาเท่านั้นเมื่อได้เสพ แต่ปัจจุบันตนเองรู้สึกว่ามีอาการเมื่อตนเองเสพติดจนติดเป็นนิสัยแล้ว เมื่อไม่ได้เสพยาเสพติดจะมีความรู้สึกหนาวสั่นภายในร่างกาย และมีลักษณะคล้ายจะอาเจียนเป็น อย่างนี้เสมอ เมื่อมีอาการเหล่านี้จำเป็นต้องหายามาเสพเป็นประจำจึงติดเรื่อยมา

มูลเหตุจูงใจในการเสพกัญชา นายบุญมีกล่าวว่า เมื่อปี พ.ศ. 2520 ขณะซึ่งตนเองอายุได้ 19 ปี ซึ่งอยู่ในระหว่างวัยรุ่น ตนเองเป็นบุตรคนสุดท้ายของครอบครัว บิดามารดา และพี่ๆ จะไม่ให้ทำงานเท่าไร และจะจะให้พักอยู่กับแม่เพื่อดูแลแม่และเป็นเพื่อนแม่ เนื่องจากบรรดา พี่ๆ ทุกคนจะไปทำงานที่กรุงเทพมหานคร และมีเพียงคนเดียวที่ไปทำงานที่เมืองนอก ก็จะส่งเงิน มาให้ใช้เสมอ ตนเองเมื่อกำลังอยู่ในวัยกำลังสนุกจึงได้ไปคบหาสมาคมกับเพื่อนวัยรุ่นภายในหมู่บ้าน จนกระทั่งได้ไปทดลองเสพยาเสพติดกัญชา ต่อมาเมื่อพี่สาวแต่งงานมีครอบครัวก็ได้แยกย้ายไป สร้างฐานะครอบครัวของตนเองและตั้งถิ่นฐานที่กรุงเทพมหานคร จึงได้รับมารดาไปอยู่ด้วย ปล่อย ใจให้ตนเฝ้าบ้านคนเดียว เมื่อไม่มีใครอยู่ด้วยตนเองก็ได้หาเพื่อนวัยรุ่นที่เสพกัญชาด้วยกันมาอนพัก ที่บ้านด้วย จึงเป็นเหตุยั้งเพิ่มการเสพยาเสพติดมากขึ้นจนกระทั่งติดกัญชา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการคุมประพฤติ นายบุญมีกล่าวว่า เกี่ยวกับเรื่องคุม ประพฤตินั้น สิ่งที่เป็นปัญหาที่ไม่สามารถจะตอบได้ เนื่องจากไม่เข้าใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ สิ่งที่ตนพบเห็นประจำเมื่อมารายงานตัวก็เห็นมีแต่การซักถาม ชี้แนะวิธีการเลิกเสพกัญชาดักเตือน อยู่เสมอ แต่สิ่งที่เป็นปัญหาของตนอยู่ขณะนี้ก็คือ เจ้าพนักงานตำรวจชอบไปรบกวนเพื่อทำการจับกุม อยู่เสมอไม่ยอมให้โอกาส เนื่องจากทราบว่าพวกตนเคยติดยาเสพติด และตนเองก็เคยถูกจับกุม มาแล้ว 2 ครั้ง ศาลก็ได้พิพากษากำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติเสมอ ซึ่งตนขณะนี้สำนึกในความผิด จริงๆ เพราะอายุมากขึ้นแต่ไม่มีภรรยา ก็เนื่องจากตนเองเกเรติดยาเสพติดจึงไม่มีใครสนใจ อยากกลับตนเป็นคนดีในสังคม

2) ปัญหาที่เกิดจากสำนักงาน

จากการที่ผู้วิจัยเป็นพนักงานคุมประพฤติ ปฏิบัติหน้าที่ที่สำนักงาน และจากการสัมภาษณ์ พนักงานคุมประพฤติอย่างไม่เป็นทางการที่ปฏิบัติหน้าที่งานควบคุมและสอดส่องโดยตรง พอจะสรุป ปัญหาและอุปสรรคในการคุมประพฤติที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุบลราชธานีได้ประสบอยู่ดังนี้

2.1 ด้านบุคลากร บุคลากรนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่สำนักงานคุมประพฤติประสบอยู่ที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุบลราชธานีก็ประสบกับปัญหาเหล่านี้เหมือนกัน ไม่ว่าพนักงานคุมประพฤติงานสืบเสาะและพินิจ งานควบคุมและสอดส่อง จะพบว่า พนักงานคุมประพฤติหนึ่งคนจะรับผิดชอบต่อปริมาณงานไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งแต่ละคนจะมีปริมาณผู้ถูกคุมประพฤติในความรับผิดชอบสูงเกินกว่ามาตรฐานที่ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านอาชีววิทยาและทัณฑวิทยาได้กำหนดไว้ว่า พนักงานคุมประพฤติหนึ่งคนรับผิดชอบงานคุมประพฤติประมาณ 50 ราย และอัษฎางค์ ปาณิกบุตร (อ้างใน สุวิทย์ นิ่มน้อย และคณะ, 2522: 134) ได้เสนอมาตรฐานกำลังงานของพนักงานคุมประพฤติไว้ว่า ถ้าจะให้เกิดผลดีในการคุมและสอดส่องพนักงานคุมประพฤติ 1 คน ควรรับผิดชอบผู้ถูกคุมประพฤติเพียง 35 ราย นอกจากนี้คณะกรรมการอาชญากรรมอเมริกาพิจารณาเห็นว่าพนักงานคุมประพฤติ 1 คนต่อผู้ถูกคุมประพฤติ 35 คน เป็นมาตรฐานสูงสุด

ตามมาตรฐานพิกัดพนักงานคุมประพฤติที่ปฏิบัติงานด้านควบคุม และสอดส่อง สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ตรงตามอัตราส่วนที่ทางหน่วยงานสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้กำหนดถึงขีดความสามารถที่พนักงานคุมประพฤติ 1 คน สามารถรับผู้ถูกคุมประพฤติมาอยู่ในการควบคุมเพื่อให้คำแนะแนววางแผนแก้ไขช่วยเหลือสงเคราะห์ ฯลฯ แล้วจะมีพิกัด 1 : 50 ต่อปี หมายความว่าพนักงานคุมประพฤติ 1 คน ควรดูแลผู้ถูกคุมประพฤติ 50 คนต่อระยะเวลาการทำงาน 1 ปี

แต่สภาพความเป็นจริงสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุบลราชธานี ปัจจุบันปรากฏว่า พนักงานคุมประพฤติในงานควบคุมและสอดส่องต้องรับผิดชอบผู้ถูกคุมประพฤติ ในอัตราส่วน 1 : 172 ต่อปี ซึ่งเกินมาตรฐานที่ทาง ก.พ. กำหนดมาตรฐานไว้ถึง 3 เท่าตัว ดังปรากฏตาราง

ตาราง 19 สถิติคดีจำแนกประจำปีงบประมาณ 2530 - 2535

ปีงบประมาณ	2530		2531		2532		2533		2534		2535	
ภาค 3 สำนักงาน	สืบ เสาะ	สอด ส่อง	สืบ เสาะ	สอด ส่อง	สืบ เสาะ	สอด ส่อง	สืบ เสาะ	สอด ส่อง	สืบ เสาะ	สอด ส่อง	สืบ เสาะ	สอด ส่อง
อัครราชธานี	258	1,347	207	760	144	674	357	1,028	235	1,032	314	781
นครราชสีมา			18	42	239	240	413	329	761	611	652	672
สุรินทร์					33	12	226	153	234	147	256	234
บุรีรัมย์							85	77	339	375	514	541
ศรีสะเกษ										4	220	784
รวมภาค 3	258	1,347	225	802	416	926	1,081	1,587	1,569	2,169	1,956	3,021

ที่มา : กองวิชาการและแผนงาน กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม 12 พฤศจิกายน 2535,
เอกสาร (อัดสำเนา)

งานเรื่องนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์พนักงานคุมประพฤติที่ปฏิบัติหน้าที่โดยตรงอย่างไม่เป็นทางการดังนี้ นายประเสริฐ (นามสมมติ) อายุ 26 ปี พนักงานคุมประพฤติ สำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อปี พ.ศ. 2532 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการคุมประพฤติดังนี้

จากประสบการณ์ปฏิบัติหน้าที่งานควบคุมและสอดส่องสิ่งที่เป็นปัญหาการคุมประพฤติที่พนักงานคุมประพฤติประสบอยู่มีดังนี้ ประการแรก อัตรากำลังพนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุบลราชธานีไม่ได้สัดส่วนตามมาตรฐานที่สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) กำหนดไว้ เนื่องจากจากการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานคุมประพฤติจะต้องเอาใจใส่สัพพัญญูของตนเอง และปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมประพฤติให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลอย่างเคร่งครัด เช่น การมารายงานตัวของผู้ถูกคุมประพฤติเพื่อรับเงื่อนไขของศาลเบื้องต้น พนักงานคุมประพฤติจะต้องแสดงบทบาทของตัวเองเพื่อให้เกิดความศรัทธา เพราะว่าการมารับเงื่อนไขของศาลเป็นกฎเกณฑ์ที่ผู้ถูกคุมประพฤติจะต้องยึดถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้กระทบความผิดเงื่อนไขของศาลต่อไป เนื่องจากคดียาเสพติดให้โทษเป็นคดีที่ก่อให้เกิดการกระทบความผิดซ้ำขึ้นอีกได้ง่าย แต่การปฏิบัติหน้าที่จริงๆ เกี่ยวกับการมารายงานตัว ปรากฏว่าพนักงานคุมประพฤติไม่สามารถที่จะสร้างบทบาทของตนเองได้ดียิ่ง เนื่องจากการมารับเงื่อนไขของผู้ถูกคุมประพฤติจะมาพร้อมกันในเวลาใกล้เคียงกัน ทำให้พนักงานคุมประพฤติต้องรีบเร่งสอบถามและรับเงื่อนไขให้รวดเร็วเท่าไรยิ่งดี เพื่อให้งานเสร็จเร็วยิ่งขึ้น เป็นการสร้างภาพพจน์ที่ไม่ดีตั้งแต่ต้น การที่พนักงานจะต้องทำเช่นนี้เนื่องจากมีสัพพัญญูมากเกินไป และที่อยู่ของผู้ถูกคุมประพฤตินั้นที่อยู่ห่างไกล การเดินทางเป็นสิ่งจำเป็นมากเพื่อให้ทันเวลากับรถโดยสาร ถ้าพนักงานคุมประพฤติรับรายงานตัวผู้ถูกคุมประพฤติไปไม่ทันรถโดยสารที่จะกลับบ้านก็ไม่ทราบว่าจะค้างคืนหรือพักอาศัยที่ไหน เนื่องจากไม่มีญาติพี่น้อง ประการที่สอง การที่พนักงานคุมประพฤติไม่ได้ตรวจปัสสาวะของผู้ถูกคุมประพฤติในคดียาเสพติดให้โทษ ทำให้พนักงานคุมประพฤติไม่ทราบความจริงว่า ผู้ถูกคุมประพฤตินั้นเลิกเสพยาเสพติดหรือไม่ การมารายงานแต่ละครั้งเมื่อได้รับคำถามว่าเลิกเสพยาเสพติดหรือไม่จะได้รับคำตอบเสมอว่าเลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติดซึ่งจริงๆ แล้วเขายังเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ ฉะนั้นคำตอบลักษณะนั้นจึงเป็นเพียงข้ออ้าง การตรวจสอบปัสสาวะจะเป็นผลดีต่อพนักงานคุมประพฤติว่าผู้ถูกคุมประพฤตินั้นหันไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษอีกหรือไม่ เนื่องจากสารยาเสพติดจะปรากฏในร่างกายประมาณ 10-15 วัน นับวันเสพยาเสพติด เมื่อมีการตรวจปัสสาวะพบสารเสพติดในร่างกายก็สรุปได้ว่า ผู้ถูกคุมประพฤติ

รายนั้นหันไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษอีก ซึ่งเป็นการกระทำผิดเงื่อนไขของศาล ซึ่งห้ามไม่ให้ผู้ถูกคุมประพฤติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ หรือคบค้าสมาคมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ เมื่อผู้ถูกคุมประพฤติกระทำผิดเงื่อนไขของศาล จำเป็นที่จะต้องนำโทษจากคุกมาใช้กับผู้ถูกคุมประพฤติรายนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจน แต่ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติไม่ได้ตรวจสอบปัสสาวะจึงก่อให้เกิดปัญหาเป็นอย่างมากในการคุมประพฤติไม่ได้ผลดี สภาพการสอบปากคำผู้ถูกคุมประพฤติและเพื่อนบ้านไม่สามารถที่จะยืนยันได้ว่าผู้ถูกคุมประพฤติเลิกเสพยาเสพติดหรือไม่ และประการสุดท้าย การที่พนักงานคุมประพฤติจะออกไปสอดส่องตามที่อยู่ของผู้ถูกคุมประพฤติ หลักการปฏิบัติงานการออกไปสอดส่องเพื่อออกไปตรวจสอบ สอบถามวิธีการดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน การประกอบอาชีพ การแก้ไข้ปัญหาถึงวิธีการเลิกเสพยา เพื่อชี้แนะวิธีการให้ถูกต้องเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีให้เขาเหล่านั้นรู้ว่าการที่เขาหันไปพึ่งยาเสพติดให้โทษเป็นสิ่งที่ไม่ดีแต่การปฏิบัติหน้าที่จริงๆ พนักงานคุมประพฤติเมื่อออกไปสอดส่องแต่ละครั้งจะต้องนำสำนวนคดีติดตัวไปด้วยประมาณ 10-20 สำนวน ซึ่งบางครั้งเพื่อนร่วมงานจะพากันไปด้วย เป็นการยากลำบากที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ดีเพราะแต่ละสำนวนปรากฏว่าที่อยู่อาศัยของผู้ถูกคุมประพฤติไม่อยู่ที่หมู่บ้านเดียวกัน กระจัดกระจายกันอยู่คนละหมู่บ้าน ตำบล เป็นต้น สิ่งเดียวที่พนักงานคุมประพฤติปฏิบัติก็คือทำให้เสร็จและรวดเร็ว ซึ่งตามหลักการที่ปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลดีในแต่ละสำนวน พนักงานคุมประพฤติจะต้องออกไปสอดส่องอย่างน้อย 2-3 ครั้ง และใช้เวลาในการพูดคุยอยู่ร่วมกับผู้ถูกคุมประพฤติให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เนื่องจากการพูดคุยเป็นแรงจูงใจก่อให้เกิดความเชื่อถือ ในเมื่อพนักงานคุมประพฤติไม่สามารถจะปฏิบัติสิ่งเหล่านี้ได้ จึงก่อให้เกิดปัญหาการคุมประพฤติในที่สุด

2.2 เกี่ยวกับความร่วมมือจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง งานคุมประพฤติเป็น

หน่วยงานหนึ่งซึ่งอยู่ในกระบวนการยุติธรรม การสร้างความสัมพันธ์และการประสานงานระหว่างหน่วยงานอื่น จำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่หรือแม้แต่ผู้บังคับบัญชาในระดับสูงจะต้องคำนึงถึง หรือสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นกับสำนักงาน เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ อัยการ และศาล ในบางครั้งก็ไม่ให้ความร่วมมือ ทั้งนี้อาจเป็นหน่วยงานราชการต่างๆ เหล่านี้ไม่เข้าใจในการปฏิบัติงานคุมประพฤติ หรือระบบคุมประพฤติมีผลให้พนักงานคุมประพฤติปฏิบัติงานไม่เต็มที่ หรืออาจทำให้การปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติช้าเกินควร

2.2.1 ตำรวจ

เนื่องจากพนักงานตำรวจเป็นหน้าที่เบื้องต้นที่ทำการปราบปราม และป้องกันผู้กระทำความผิดและให้ความคุ้มครอง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และของรัฐ แต่การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานตำรวจบางครั้งก็เกินขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีที่ศาลสั่งคุมประพฤติในข้อหาเสพยาเสพติดให้โทษ จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปคลุกคลีกับผู้ถูกคุมประพฤติ และสอบถามได้ความว่า นายปรารภมทย์ ผู้ถูกคุมประพฤติกเล่าว่า เริ่มแรกเมื่อตนติดยาเสพติด ซึ่งเป็นการยอมรับจริงๆ ของผู้ถูกคุมประพฤติเมื่อครั้งตนรับราชการทหารใหม่ๆ ติดยศทหารสมัยนั้นนายสิบทหาร บ้านพักของพวกตนอยู่ใกล้กับแหล่งซื้อขายยาเสพติด ซึ่งเป็นที่รู้ของบุคคลโดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็นกัญชาและเฮโรอีน ตนติดยาเสพติดครั้งแรกเป็นยาเสพติดกัญชา เนื่องจากตนและเพื่อนเมื่อเลิกงานเมื่อใดก็มักจะเข้าไปหมู่บ้านเพื่อไปเที่ยวไปดูไก่ชนที่ชาวบ้านนิยมชนไก่ เมื่อตนเข้าไปบ่อยครั้งจนเป็นที่คุ้นเคยของชาวบ้านโดยทั่วไปเมื่อมีการชนไก่ คนที่ชนะไก่ก็มีการเลี้ยงฉลองช่วยตนก็ร่วมด้วยเพื่อความสนุก และได้ทดสอบกัญชาจนกระทั่งติดและต่อมาจึงได้เสพเฮโรอีน ปัจจุบันตนได้เสพติดเป็นระยะเวลาเกือบ 10 ปี และในที่สุดตนและเพื่อนจึงถูกจับกุม ศาลตัดสินลงโทษจำคุก 1 ปี แต่โทษที่จำลงอาญาโดยกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมประพฤติ

ผู้ถูกคุมประพฤติกเล่าว่า ทุกวันนี้ตนมีความลำบากเป็นอย่างยิ่งที่จะไปไหนนั้นไม่มีความเป็นอิสระเสรีภาพเนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจรู้ว่าพวกตนเคยเสพยาเสพติดมาก่อน จึงพยายามที่จะจับกุมอีกทั้งๆ ที่ไม่ได้เสพ หรือมียาเสพติดในครอบครอง แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจก็มาขอตรวจค้น ซึ่งก็ไม่พบอะไรแต่ก็ตั้งข้อหาให้มียาเสพติดไว้ในครอบครอง พวกตนไม่มีสิทธิ์ที่จะโต้เถียงได้เนื่องจากอยู่ในระหว่างการคุมประพฤติ ทางที่พวกตนแก้ก็คือถ้ามีเงินก็ตั้งให้ หรือแม้แต่สร้อยคอทองคำก็มอบให้เพื่อมิให้จับกุม ผู้ถูกคุมประพฤติกเล่าว่าปัจจุบันตนจะเดินทางไปไหนนั้นจะต้องพาลูกหรือภรรยาไปด้วย เพื่อมิให้ตำรวจมารบกวนเป็นเกาะป้องกันตนเอง จากการวิจัยของ (ฉันทศิริทิพย์, 2526) พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มองไม่เห็นด้วยกับการที่พนักงานตำรวจใช้วิธีการที่ละเมิดต่อกฎหมายเพื่อประสิทธิภาพในการจับกุม สืบสวน สอบสวน และมีทัศนคติในทางลบต่อการปฏิบัติการของตำรวจ

การประสานงานเกี่ยวกับตำรวจ เพื่อวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติ ดังนี้

1. เพื่อตรวจสอบการกระทำความผิดของจำเลย ในกรณีที่พนักงานคุมประพฤติงานสืบเสาะและพินิจ ส่งแบบพิมพ์มือจำเลยขอความร่วมมือให้กองกำกับการตำรวจประจำจังหวัดต่างๆ ที่สำนักงานประจำอยู่ และกองประวัติอาชญากรรมกรมตำรวจว่าจำเลยรายนั้นเคยมีประวัติการกระทำผิดหรือถูกจับกุมดำเนินคดีมาแล้วหรือไม่ เพื่อพนักงานคุมประพฤติจะนำมาประกอบการเขียนรายงานเสนอต่อศาล แต่หลักการปฏิบัติจริงๆ ได้รับการส่งแบบพิมพ์มือล่าช้า

2. เพื่อช่วยเหลือผู้ถูกคุมประพฤติที่มีได้กระทำความผิดในคดีใหม่จริง หรือเพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกคุมประพฤติ เนื่องจากพนักงานตำรวจบางคนนิยมจับผู้ต้องหาในคดีอาชญากรรมและในจำนวนผู้ที่ถูกจับกุมนี้ อาจมีผู้ถูกคุมประพฤติที่มีความตั้งใจจริงที่จะเลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษว่า ทางสำนักงานคุมประพฤติอาจขอความร่วมมือจากพนักงานตำรวจว่าหากมีผู้ต้องหาในคดีอาชญากรรมเป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างการคุมประพฤติขอให้ทางตำรวจติดต่อมาที่ทางสำนักงานคุมประพฤติจะได้นำปัสสาวะไปตรวจ หากปรากฏว่าพบสารเสพติดในปัสสาวะและในการจับกุมไม่มีของกลาง เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ควรจะปล่อยผู้ต้องหานั้นไป แต่ในทางปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เคยปฏิบัติเช่นนี้เลย

3. ในกรณีที่ผู้ถูกคุมประพฤติฝ่าฝืนเงื่อนไขการคุมประพฤติ เมื่อพนักงานคุมประพฤติเขียนรายการผิดเงื่อนไข และศาลออกหมายจับไปแล้ว พนักงานตำรวจจะต้องออกไปปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง และจะต้องดำเนินการจับกุมมาลงโทษทันที แต่ในทางปฏิบัติการทำงานของพนักงานตำรวจล่าช้ากว่าจะจับกุมได้

2.2.2 อัยการ

อัยการเป็นหน่วยงานหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม พนักงานอัยการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่พิจารณา ผู้ต้องหาสมควรแก่การส่งฟ้องหรือไม่แต่ไม่มีอำนาจในการใช้ดุลพินิจตัดสินคดี การที่พนักงานอัยการใช้วิธีการชะลอการฟ้องก็จะนับว่าเป็นการลดภาระงานด้านศาลและงานราชทัณฑ์ นอกจากนี้การที่ต้องถูกฟ้องทำให้จำเลยเสียเวลาในการประกอบอาชีพ เป็นผลเสียทางด้านเศรษฐกิจและเสียทางด้านจิตใจแก่ตัวจำเลย กระทั่งถึงครบคร้ว เกิดความอับอาย เป็นประวัติที่เสียหาย เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพใหม่ทำให้เกิดปัญหาตามมาอีกหลายประการ

ความสัมพันธ์ในการปฏิบัติหน้าที่ระหว่างพนักงานอัยการ และพนักงานคุมประพฤติจะมีได้ เฉพาะงานสืบเสาะและพินิจในกรณีที่ศาลสั่งสืบเสาะและพินิจซึ่งคำฟ้องศาลของพนักงานอัยการในคดีที่มีผู้เสียหายในแบบสำนวนการฟ้องขาดที่อยู่ของผู้เสียหายอื่น เป็นเหตุให้พนักงาน

คุมประพฤติปฏิบัติงานล่าช้า เพราะว่าในบางครั้งจำเลย และผู้เสียหายไม่เคยรู้จักกันมาก่อน เป็นเหตุให้พนักงานคุมประพฤติปฏิบัติเสียเวลาเนื่องจากศาลสั่งสืบเสาะและพินิจจำเลยจะให้โอกาสแก่พนักงานคุมประพฤติในการสืบเสาะและพินิจพร้อมทั้งเขียนรายงานเสนอต่อศาลภายในระยะเวลาที่กำหนดประมาณ 15 วัน ดังนั้นถ้ามีการร่วมมือประสานกันจะทำให้การทำงานของพนักงานคุมประพฤติรวดเร็วปัญหาที่จะไม่เกิดขึ้น

2.2.3 ศาล

สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุบลราชธานีปฏิบัติหน้าที่งานควบคุมประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ โดยอยู่ในเขตอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของศาล 3 ศาลด้วยกัน คือ ศาลจังหวัดอุบลราชธานี ศาลแขวงอุบลราชธานี และศาลจังหวัดอำนาจเจริญ

แต่ในการปฏิบัติหน้าที่จากสภาพความเป็นจริงของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุบลราชธานีในการประสานงาน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ย่อมมีปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้างในเรื่องความไม่เข้าใจระหว่างหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีศาลจังหวัดอำนาจเจริญมีคำสั่งสืบเสาะและพินิจจำเลย มีคำพิพากษาสั่งคุมประพฤติ ทั้งสืบเนื่องมาจากการอยู่ห่างไกลระหว่างศาลจังหวัดอำนาจเจริญ และสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุบลราชธานี สำหรับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้พบเห็นที่สำคัญได้แก่

1. ในกรณีที่ศาลสั่งสืบเสาะและพินิจจำเลย กรณีที่จำเลยได้ขอประกันตัว เมื่อจำเลยได้รับการประกันตัวแล้วเจ้าหน้าที่ธุรการศาลได้นัดจำเลยมาพบพนักงานคุมประพฤติ แต่เจ้าหน้าที่ธุรการศาลไม่ได้อธิบายชี้แจงรายละเอียด เหตุผลที่ศาลสั่งสืบเสาะและพินิจให้จำเลยทราบ เป็นเหตุให้จำเลยไม่ได้มาพบพนักงานคุมประพฤติตามกำหนด
2. การนัดผู้ถูกคุมประพฤติ หรือจำเลย มาพบพนักงานคุมประพฤติ ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ธุรการศาลออกใบนัดภายหลังจากศาลมีคำพิพากษา หรือศาลสั่งสืบเสาะ และพินิจนานวันเกินไปซึ่งเป็นสาเหตุให้ผู้คุมประพฤติไม่ได้รับแจ้งข้อไข เพราะการหลงลืม
3. การส่งเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับจำเลย หรือผู้ถูกคุมประพฤติ ปรากฏว่าสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุบลราชธานีจะได้รับเอกสารต่างๆ ก็ล่าช้าเกินไป และที่สำคัญเอกสารที่ส่งไปให้ไม่ครบ เช่น ในกรณีที่ศาลสั่งคุมประพฤติ เจ้าหน้าที่ธุรการศาลจะส่งเฉพาะแบบหนังสือแจ้งคำพิพากษา (ค.ป.4) เท่านั้นไม่ได้ส่งคำฟ้องมาด้วย เป็นต้น

4. กรณีในการยืมसानวนศาลเนื่องจากความไม่เข้าใจในระบบงานคุมประพฤติของเจ้าหน้าที่ห้องसानวน มักจะได้รับการล่าช้าในการยืมसानวนเพราะว่าसानวนเดียวมีการยืมหลายครั้ง โดยไม่ได้สอบถามพนักงานคุมประพฤติดูว่าเพราะเหตุไรจึงต้องยืมหลายครั้ง ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจในसानวนแต่ละसानวน

2.3 การประชาสัมพันธ์และยานพาหนะ

2.3.1 การประชาสัมพันธ์

หน่วยงานคุมประพฤตินับว่าเป็นหน่วยงานที่ยังถือว่าเป็นใหม่ในสายตาของประชาชนโดยทั่วไป สืบเนื่องมาจากสำนักงานคุมประพฤติกกลางเป็นหน่วยงานแรกของคุมประพฤติในระดับกอง สังกัดอยู่สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ ซึ่งได้เปิดดำเนินการเกี่ยวกับการคุมประพฤติผู้ใหญ่ พ.ศ. 2522 จนปัจจุบันระยะเวลา 13 ปี แต่เนื่องจากงานคุมประพฤติได้ขยายหน่วยงานออกสู่ภูมิภาค และรับผิดชอบงานที่มีปริมาณงานมาก ดังนั้นรัฐบาลจึงได้แบ่งส่วนราชการ กระทรวง ทบวง กรม จึงได้จัดตั้ง กรมคุมประพฤติ

ดังนั้น เรื่องการประชาสัมพันธ์จึงนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่สำนักงานคุมประพฤติประสบอยู่ ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานที่ส่วนกลาง หรือส่วนภูมิภาคจำเป็นต้องเร่งการประชาสัมพันธ์หน่วยงานของตนให้มากโดยร่วมมือกับสื่อมวลชนต่างๆ ทุกประเภท และสื่อมวลชนจะต้องยึดถือจรรยาบรรณในการเสนอข่าว หรือความบันเทิงมิใช่เป็นการยั่วยุให้เกิดอาชญากรรม หรือมั่วเมาให้เกิดสิ่งที่ไม่ดีกฎหมายต่างๆ การประชาสัมพันธ์จะเป็นการเผยแพร่ผลงานในการปฏิบัติงานของสำนักงานเอง เนื่องจากผู้ถูกคุมประพฤตินั้นยังไม่ทราบว่า สำนักงานคุมประพฤติช่วยตนเองอะไรได้บ้าง การประชาสัมพันธ์ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญเปรียบเสมือนหน้าต่างของสำนักงานที่จะต้องเผชิญกับบุคคลภายนอกได้ทราบเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของสำนักงานเอง จุดประสงค์สำคัญของการประชาสัมพันธ์เพื่อต้องการให้ประชาชนโดยทั่วไปได้รู้จักและคุ้นเคยกับหน่วยงานให้มากขึ้น

ปัจจุบันการดำเนินการเรื่องการประชาสัมพันธ์ของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุบลราชธานีโดยทั่วไปถือว่ามิใช่ปัญหาอยู่มาก อย่างไรก็ตามแผนพัฒนาศาลและกระทรวงยุติธรรม

(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 - 2539 ได้จัดทำแผนงานชื่อ โครงการประชาสัมพันธ์งานคุมประพฤติ* วัตถุประสงค์เพื่อประชาสัมพันธ์งานคุมประพฤติออกไปอย่างกว้างขวางต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติอันดีต่อผู้คุมประพฤติหรือผู้กระทำความผิดในชุมชนที่บุคคลเหล่านั้นพักอาศัยอยู่ แต่อย่างไรก็ตามโครงการนี้ก็เพียงเป็นโครงการที่จัดทำขึ้นไม่ทราบว่าการดำเนินการจริงๆ จะเริ่มการปฏิบัติอย่างจริงจังเมื่อไร

2.3.2 ยานพาหนะ

งานคุมประพฤตินยานพาหนะนับว่าเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งสืบเนื่องจากที่พนักงานคุมประพฤติจะออกไปสืบเสาะจำเลยในงานสืบเสาะและพินิจ ออกไปสอดส่องในงานควบคุมและสอดส่องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหารถยนต์ออกไปปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากความห่างไกลและทุรกันดารในบางพื้นที่และที่สำคัญยิ่งคือความปลอดภัยของพนักงานคุมประพฤติเอง

จากประสบการณ์การปฏิบัติหน้าที่ของผู้วิจัย ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการขาดแคลนยานพาหนะ และจากการได้ไปสัมภาษณ์ที่จังหวัดเชียงใหม่ ปรากฏว่าแต่ละสำนักงานจะมีรถยนต์อยู่เพียง 1 คันเท่านั้น ซึ่งเป็นการไม่พอเพียงในการปฏิบัติหน้าที่ แต่ที่สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานีมีรถยนต์อยู่ 2 คัน แต่ก็ยังประสบกับปัญหาอยู่สืบเนื่องมาจาก

1. การที่พนักงานคุมประพฤตินมีจำนวนที่ตนเองรับผิดชอบอยู่เป็นจำนวนมาก จำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าของสำนักงานจะต้องรับผิดชอบงานให้เรียบร้อยจึงได้มีการจองรถเพื่อออกสอดส่องในงานควบคุมและสอดส่อง จองรถออกสืบเสาะในงานสืบเสาะและพินิจ จึงเป็นสิ่งที่ยุ่งวายเป็นเมื่อมีประเด็นส่งมาจากสำนักงานอื่น เนื่องจากทุกคนได้วางแผนการปฏิบัติหน้าที่ของตนไว้ล่วงหน้า

2. สภาพการจราจรของรถที่เก่าและใช้มานาน เนื่องจากพื้นที่ในจังหวัดอุบลราชธานี ในบางหมู่บ้านที่อยู่ไกลอำเภอ ปรากฏว่าถนนเข้าสู่หมู่บ้านนั้นสภาพเป็นดินทราย รถยนต์ไม่สามารถจะเข้าไปได้เมื่อวิ่งไปติดหล่มดินทราย ซึ่งเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ประสบด้วยตนเอง จากสภาพรถที่เก่าเนื่องจากไม่มีผู้ช่วยกว่าจะหารถขึ้นจากทรายได้ก็กินเวลาหลายชั่วโมง ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติ

* ยุติธรรม กระชรวง, แผนพัฒนาศาลและกระชรวงยุติธรรม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2535-2539